

C Domini Saladini de esculo Serenitati pncipis Tarenti pbyfici pncipalis compendij aromatariorum opus feliciter incipit.

Quia solet aromatario

rum ignoratia: eorumque imperitia famosissimi doctores. ac doctissimos medicos ad infamiam et vilipendium: cum magno est eorum periculo sepius trahere atque perducere. Sed pietate moti in medicos. et ut precibus plurius aromatariorum recederent. et precipue Solertissimi viri T. serenitatis illustrissimi domini mei pncipis Tarenti aromatarij dignissimi. Ego saladini artium et medicine doctor eius de serenitatis pbsicet pposui hunc tractatum componere: quem pcedit aromatariorum titulum volo: quo ipsi aromatarij examini debeant. et si sufficere et experti in arte eorum fuerint. volo quod a pitissimis medicis approbentur. Si vero insufficientes et ignari et in ipsa examinatone tamquam experti defecerint. tunc penitus reprobenentur et pena indigna puniantur. Cum et ipsi habeant de vita et sanitate hominum tractare: quod quod salus est omnium mundi carior. non quod in hoc nostro libello oportet habere cum sis arte et naturali prudentia perdit. et exprimeret bene proficere probat. Sed volui tibi tamquam digniori et experto eum libellum distare. ut eorum rudiores instruas quod solit es tua peritia: nouellos et medicos in dispensando et in ordinando dirigere

C Diuisio libri.

Inuidit autem hoc opusculum in septem particulas. **C** Quarum prima tractat quasdam extrauagantes et gnales interrogaciones et dubias: ac declaraciones ponit circa antidotarium Mesue. **C** Secunda particula erit de nouis medicamentis posita in antidotario. **C** Tertia particula erit de potestibus et dosibus medicamentis. et de nouis potestibus sigillatim quod doctrina est valde necessaria ipsis aromataris. **C** Quarta particula erit de modo proficere effectus elia: inlep: sirupos: vnguentis et ceteris. **C** Quinta particula est de colligendis herbis floribus: fructibus et radicibus. et in quo tempore. et in quo mense anni. **C** Sexta particula est de seruatiōe tam simplicium quam compositorum precipue scilicet mesue Serapionis Nicolai seruitore. in qua particula ppe finem eius ponit doctrina et modus reponendi et conseruandi res humidas sicut sunt succi vel gumme ligide. et elia ligida laxatiua. et assilia. et in quibus casibus. **C** Septima et vltima particula erit de modo ordinandi aromataria cum omnibus rebus necessariis in ea. Et sic finiet deo volente compendium aromatariorum.

C Prima particula est de vtilibus interrogationibus ad aromatarios fiendis etc.

Incipit ergo prima particula. et primo incipiunt quedam interrogaciones vtilis medicorum ad aromatarios. **C** Primo igitur aromataris examinandus a medico interrogandus erit quod est officium aromatarij. **C** Rursum dico quod officium aromatarij est terere: abluere: infundere: coquere: distillare: bene proficere. et cetera bene proficere. propter quod omnia dicuntur vtilis quod aromatarij tenent scire gramaticam: ut valeant bene intellegere dispensaciones receptarum et antidotarium scire medicine.

C Secundo medicus in hac arte interroget quilibet de aromataris. Per hec verba dico quod aromataris non debet esse puer nec valde iuuenis neque superbus poposus aut mulieribus et vanitati bus dedit. A ludo et vino sit alienus et sobrius non intendens crapulis et vitium vaccare. sed sit studiosus sollicitus placabilis et honestus timens deum et conscientiam suam. Sit rectus iustus pius: et maxie ad pauperes. Sit et bene doctus et expertus in arte sua. Non nouellus et rudis. quod habet tractare de vita hominum quod est rebus omnibus mundi carior. Non sit cupidus nec auarus: nec extremus amator pecunie. ne videatur omnia pro pecunia face

re. ut auari faciunt. Non etiam vedat res cariori precio quam cōpetenti. quod melius est modicum iuste quam multum cum maledictione a pauperibus extorquere. Sit et aromataris fidus maturus et grauis bone conscientie: ut p dicitur: ut nec amore timore: vel proicio presumat aliquid facere contra conscientiam et contra honorem medici. videlicet ut non propinet alicui mulieri pgnati medicinas abortiuas puocantes. et sicut quod nec timore domini aut precio pecuniarum presumat venenosas medicinas: aut venenosa pocula parare: nec presumat sirupos quod debent esse de succaro de melle facere. et sicut de effectibus. quod ex hoc infirmus lederet: et intentio medici per se huiusmodi vteret. Aromataris et ex se ipso sine licentia et consilio periti doctoris vel medici non presumat aliquid facere: et maxie in medicis laxatiuis nihil eis addedo. Res et antiquatas et resolutas in vtrute abiciat. quod iam de cetero non valeret ad opus medicine pillas antiquatas et vtrique ad duriciem lapidibus duratas penitus negligat: et eis penitus non vtrique.

C Quis et non habet aliquid simplex in apotheca: et medicus indiget at eo in aliquo recepta. non debet aromataris presumere loco illius aliud simplex ponere. sed ponendo quod pro quo sine licentia peritissimi doctoris vel medici. **C** Non et reponat ante tempora herbas aut radices humidas: quod in processu temporis putrescent: sed reponat eas debito modo paratas et exsiccatas. Opus etiam aromatarium bene cognoscere: et bene gustum et saporem omnium simplicium: an sint amara vel dulcia acria vel acetosa potius vel insipida placabilis saporis vel non. **C** Ad hoc quod si aliquis nouus medicus et expertus vellet medicinas horribiles et displicibiles componere pro aliquo infirmo: tunc aromataris ipse non permittat illud fieri: sed dicat medico quod ponat placabiliores et meliores: ne forte ex horribilibus medicis istos infirmos corrumbeat. **C** Ultimo dico quod aromataris diu est iuuenis: debet vtrique docere. quod si sic fecerit dormabit inuenit eius: et sic erit getus mitis et honestus et vacabit continue facultati sue: immo delectabitur in ea. et sic delectatio proficiet opus eius cum laude et amicorum copia gloriosa. **C** Tertia interrogatio facienda in examinatone est ista: videlicet quot libri sunt necessarij ipsis aromataris pro arte eorum exercenda recte et cum bona conscientia.

C Dico quod sex libri sunt necessarij cuiuslibet aromataris. scilicet duo de simplicibus: ut scilicet Auicenna. et Serapio de simplicibus.

C Tertius est liber de sinonimis Simonis ianuestis.

C Quartus est liber Seruitoris in quo continentur preparaciones omniū fere necessariarum ad aromatarios pertinentium.

C Quintus est liber Mesue. scilicet Joannis Damasceni quod diuiditur in tres libros. Nam primo tractat de consolatione medicinarum et de quibusdam simplicibus famosissimis. Secus est eius antidotarium. et isti sunt necessarij aromataris. Tertius vero est in practica. et iste non est necessarij aromataris: sed medico.

C Sextus est antidotarium Nicolai de salerno: licet sint duo antidotaria Nicolai. scilicet magnū quod non est in vtrique pprii plerique tatem: sed sit optimū: et antidotarium paruum quo omnes cōter vtuntur. **C** Alius et liber aliqui vtriusque notatus circa istas. et tractat de simplicibus pro alphabetis: sed parus est in vtrique: sed sit optimus. Reperitur etiam Dyascozides de simplicibus: et macer in versibus. sed non sunt in vtrique medicorum ut predicti: licet sint vtrique et boni.

C Querit quarto quod est antidotarium. Dico quod antidotarium. scilicet contra datum ab anti. quod est contra: ade dicit antidotarius quod est liber continens experimēta contra morbos data.

C Querit quinto: quod tu fecisti mēdoz quod liber Mesue. videtur in tres libros: nam primo tractat de solatōe medicamentis. Et secus est anti. quod est valde necessarij cuiuslibet aromataris. et vocat grahadū quod est compendium secretorum: et est aggregatio antidotarij.

C Querit ergo quot distinctōes facit Mesue in isto suo antidotario. Dico quod facit duodecim distinctōes.

C Querit sexto quod tractat sigillatim in vnaquaque distinctōe. Dico quod in prima distinctōe tractat de electuariis aromaticis: quorum quedam sunt dulcia: quedam amara et vtrique solē

nia. & h3 duos tractatus. qz in pmo determinat de electuariis dulcibus. & incipit ibi. Electuarium de aromatibus. &c. & sunt xxxvi. electuaria. scds tractat sine scda ps distinctiois pme est de antidotis amaris. Et incipit sic. Tyriaca dyateseron: & sunt decem & octo vel. xix. confectioes amare.

In secunda di. tractat de medicinis opiatis. Et incipit confectio filony. &c. Et sunt sex confectioes opiate.

In tertia di. tractat de medicis solutiuis. Quaruz quedam sunt aloetice: quedam collogotide: quedam turbitate: & alie scamoneate. & alie sub alijs denominationibus.

Et incipit a yeris. & primo a yerapigra Salieni. & sunt vigintiquatuor solutiua.

In quarta di. tractat de coditis. s. ta de fructibus q3 de radicibus: & et de floribus vt sut rose vio. & sut. xxvi.

In quinta di. tractat de spibus loboc. Et sunt quzdam loboc delectabilia. & quedam horribilia mali saporis. & sunt xij. omnibus computatis.

In sexta distinctioe tractat de iulep sirupis & rob quod idem est q3 succus vel liquor ispissatus. Vn quidem sirupi sunt simplices. Et sunt viginti computatis qtuor iulep q ipse ponit in principio huius distinctiois. Et deinde incipit ponere sirupos copositos: & sunt decem & noue vsq3 ad finem de aqua mellis. Et deinde sequit sermo in secaniabin. i. in sirupis acetosis simplicibus & copositis. Et sunt octo sirupi acetosi. Et dein pbit. xv. sirupos sublimes. s. sirupus de meta & de absinthio. & de fumo terre maiore & minore. Dein ponit finem in mellicrato. & pnter ponit aliq3 adita vt coditum de citro & conditum de buglosa. & coditum de citonyis. Et vltimus ponit confectioem miue simplicis: miue acetose: & et alterius miue: deinde ponit sermone in aceto sglitico: & ponit plures modos. deinde in eade. sexta distinctioe ponit sermone in spibus rob: de qbus ponit sexdecim spes.

In septima distin. tractat de decoctioibus & infusionibus vbi ponit aqua fructuum: & modus infusionis aq3 ca: sei. &c. Et ponit ex eis tredecim species.

In octaua di. tractat de trociscis. & incipit sic. Confectio algallie. & ponit. xxx. species trociscorum.

In ix. di. tractat de suffis. i. pulueribus & ponit. viij. spes.

In decima di. tractat de pillulis. & ponit. xlv. spes pillularum. Et incipit sic. Pillule allefangine. &c.

In vndecima dist. tractat de vnguetis & emplis & cerotis. Et incipit. Ysopi cerotum. &c. & ponit. lxx. species.

In dodecima di. tractat de oleis. Et nota q3 aliq3 olea sunt ex expressioe vt oleu de amigdalis dulcibus & amaris. & de nucibus: & de pincis: & de auellanis: & de crisomilis. &c.

Aliqua vero per impressioe vt oleu rosatu & violatu: camomillinu: anetinu: & de lilio & yrinu & sambuocinu. Aliq3 vero sunt per resolonem: vt oleu de ouis: & oleu de frumento & de iunipero. Vn Mes. pbit spes oleoz sexaginta sex.

Posset aliquis dicere: qre medicine pillule & electuarii sunt sortiuat & hnt tot diuersa nomina: & denominant vryis nominibus. vbi gratia. athanasia. filonius. pillule lucis mitridatu: dyacalametu: & consimilia. Dicendu est q3 quedam electuaria seu pillule & alie medicine sumut denominatione ab operatioe & effectu que faciut. vbi gra. athanasia dicit immortalis: no q3 hoiem imortalem faciat. sed reddidit hoiem longe vite: & quasi imortale. Et pillule lucis dicitur: q3 oculos illustrat: & caliginem ab eis remouet & lucem recuperat. Et filoniu dicitur quasi amator: seu amor hominis reddidit hoiem sine dolore. & sic videt esse amor seu amator hois. & sic p3: q3 oes medicine pdicte ab effectu & ab opatioe dnoiant tales. Queda vo medicine sumut nome a pposito re q3 eas iuenit vt pposuit: vbi gra. metridatu dicit a metridate rege q3 ip3 coposuit vel iuenit. Et tyriaca magna ab Andromaco. & id tyriaca Andromaci dnoiat. & dyarodo ab abate dicit ab abbate q3 eam coposuit. & sic de alijs multis.

Queda vero sumut dnoiat ez ab aliqua simplici medicina q3 est basis & fundamentuz in illa copone: vel q3 de ea magis igredit in illa copone: & in ea obtinet pncipatu: vbi gratia. sic sunt pillule de serapino. & pillule de bdelio: & de turbith pillule de sarcocolla & diagalange. & dicimimum & dyapassium & diacalamentu: & multa alia.

Queda vero sumut dnoiatione a numero medicinaruz ingredientiu in eis. vbi gra. tyriaca dyateseron dicit confectio qtuor rez: adia q3 est confectio & tesseron. q3 est qtuor quasi tyriaca qtuor rez: q3 in ea res quatuor igrediunt.

Et vnguentu trifarmacon dicit a tribus medicinis q3 confectioem igrediunt a tria & farmacon: q3 est medicina: quasi vnguentu triu medicinaruz in eo ingredientiu. & pillule coes dicuntur trimeron ex tribus rebus ingredientibus eas. sicut est aloes: myrra: & crocus.

Quero q3 reperitur in aliqua recepta. B. agarici: reubarbari. an. partes equales in mesura. & no in dosi quomodo itelligit. Dico q3 itelligit fm q3ritatem ad oculu & no fm dosim ad podus. Ita aut quantitate ad oculum debz tibi medic limitare. vbi gra. si capis de a garico ad q3ritate nucis: obbes silr ad q3ritate nucis capere de reubarbaro.

Quid est hoc q3 dicit in receptis medicina: solutiuaruz: medicina fortis debilis. Et medicina debilis fortis. Dico q3 medicina fortis debilis est medicina fortis vt tris & operationis: & debilis in dosi: vt scamonea turbith & ezula que oes sunt fortes in vtute & opatione. & tu sunt debiles in dosi. q3 de eis debet medicipaz dare. Sed medicina debilis fortis est eouerso. s. debilis in vtute & operatione: vt casta & mana & fortis in dosi. q3 de eis damus multum. s. vnam. & vel vnam vnciam cum dimidia.

Quomodo itelligit illud qnto canonis Auic. pmo capitulo in antidotario suo q3 dixit. Et parum eaz melius est plurimo. Dico q3 itelligendum est de simplici medicina isto videlz mo: q3 si medicus pot facere cu vna tantu simplici medicina: no d3 facere: cu3 multitudinem medicinaruz. vnde sic itellige. Q3 p3 eaz. s. medicinaruz simplicium est meli3 plimo eaz. i. multitudine eaz. q3 gaudz na simplicibus. Siquis quereret qd iporat hoc nome electuariu. Dico q3 tantum est dicere electuariu q3tu electum ex vryis: q3 ex multis & vryis rebus electuaria coficiunt coiter.

Et dicit electuarioz est multiplex. q3 qda sunt elia dulcia: qda amara: qda acria: vt dyaprunis & dyatamarindis.

Quid importat in recepta q3 dicitur in illa recepta. B. tortellaz de semi. R. rideo & dico: q3 tortelle. i. biscotelli de semi. i. de similia vel de illa regioe q3 dicitur semi.

Siquis quereret quare dicitur medicine opiate. Dico q3 opiate dicunt ab opio. & no debet exhiberi an sextu mensem.

Quare dicunt medicine solutiue. Dico q3 id dicitur solutiue. q3 hnt corruptos humores soluere. i. educere & euare.

Quid iporat in. iij. di. Damasceni cu dicit de conditis qd sunt codita. Dico q3 codita id e q3 pparata. & sut multiplica. na quedam sunt ex fructibus: vt cura: citonia: pirra.

Queda sut ex radicibus vt cin. coditu yrigi. Et qda ex floribus: vt rose: viole. ex quibus fit succarum rosatum violatum boraginatam. & consimilia.

Sigs quereret qd est loboc. Dico q3 loboc e sirup ispissatus ad modu elary: & aliquatr viscosum aptu vt labat idy spomb pectoris. Vel fm aliquos loboc e viscosa & mucilaginosa pfectio vt diu resistat cu in ore tenet. & d3 lambi & paulatim degluti contra dispone gutturis & pulmonis. Et quedam loboc sunt delectabilia. & quedam horribilia.

Quid e dyapenidion. Dico q3 e lenis pfectio: a dia q3 e pfectio: & penidia q3 e lene: q3 lenis pfectio. q3 h3 pectus & gutt lenire. vñ penidie. i. lenificares gutt: pect & pulmoez.

Quid est iulep. Dico q3 tantum iporat q3tum clarificata potio vel clarus liquor potabilis. vñ vt plurimum omne

Libet

iulep est sedatum sitis et confortatum virtutis. quod aliqua iulep habet sitim sedare et mitigare. et alia habet confortare cor et virtute. Et dicunt iulep cordialia cum perle et lapides propositi ponunt in eis: vel aliter iulep est clarus liquor potabilis ex aquis distillatis et succaro compositus vel ex succis. et potest esse aromatizatus et non aromatizatus ad sitim extinguendam et virtute confortandam. unde iulepizo iulepizans. id est clarificas. Et potest fieri iulep longum. id est pauca vel brevis decoctio ex aquis stillatis et succaro cum aromatibus vel sine sed paucis diebus durat: et precipue in estate. et fit ut sit placabilis egris ad potandum: sed in estate non ita durat. unde in estate iulep et sirupi quos vis conservare: debent habere longam cocturam: ne ex caliditate estatis ebulliant. et in acetositate conuertantur.

Quid est sirupus. Dico quod est liquor potabilis compositus ex succis vel semibus et radicibus vel fructibus cum melle: vel cum succaro et cum speciebus aliquando aromatizatus: et potest esse simplex ex paucis rebus. et compositus ex multis rebus acetosis vel non acetosis aptus ad alterandum vel dirigendum materiam peccantem in morbis. isto modo refrigerando sanguinem et alios humores calidos vel calefaciendo frigidus vel subtiliando grossum humorem: vel in grossando subtilem. Quia digestio secundum medicos nihil aliud est quam grossi subtiliatio et subtilis ingrossatio: unde aliqui medici vocant eos digestiva. et alii diuisiva. quod habet malos humores a bonis diuidere et sequestrare. Et dicitur a sir. quod est confectio et opo. id est succus. id est sirupus. id est confectio vel compositio liquida de succis.

Cognoscitur autem sirupus quando est bene coctus quando ponitur inter duos digitos et adheret eis cum quadam viscositate: vel quando ponitur super lapidem marmoreum limpium et aliquantulum coagulatur. Sapa est vinum coctum vel quod ad spiritum dicitur et fit ex multo recenti tempore vindimiarum.

Quid est rob vel robur: est succus inspissatus ad modum sape vel mellis.

Quid importat miua. Dico quod miua. id est confortans. quod fit ex succis habentibus confortare stomachum. et fit ex succo pistorum vel citoniorum cum succaro. Et potest fieri miua simplex sine speciebus: et aromatici cum speciebus. Simplex datur febricitantibus. Aromatici vero non febricitantibus.

Quid est trociscus. Dico quod trociscus est compositio quedam ex diuersis pulueribus et speciebus mediante aliquo liquore aggregato: et dicitur trociscus a trocos quod est rota: quod trociscus est similis rote curru.

Significaretur quoque est intelligendum illud quod ponitur in recepta vel descriptio trociscorum de alchebégis: cum dicitur probole armeni. postea prope finem eiusdem recepte: dicitur boli absolute. Intelligitur terra sigillata que in multis proprietatibus est similis bolo armeno. et adhibetur excellentiores virtutes eo.

Quid est dictum trocisci albandal. Dico quod sunt trocisci de colloquintida.

Quid est suffus. Dico quod suffus idem est quod puluis.

Quid est dictum. fiat puluis subtilis sicut alcohol: quod est alcohol. Dico quod sunt arbori apparatus in spera solis ad modum subtilissimi pulueris: qui vix tactu comprehenduntur.

Quid est pillula. Dico quod pillula dicitur a rotunditate quasi pila. quod ad modum pile est rotunda: vel dicitur pillula a pilo. id est pistillo. quod omnes pilule efficiant multum laborant aromatari in pistando eas in mortario cum pilo. id est pistillo. Et nota quod pilule non debent esse antiquae: nec idurare ad modum lapidis. quod tunc non valent. unde pilule cum traserint sex menses non habent virtutem. et melius conservantur in magdaleonibus quam in puluere.

Quid est dicitur pillule cochic. id est capitales a cocos quod est caput.

Quid est dicitur pillule allefangie. id est aromatice.

Quid est emplastrum: est dura confectio ut plurimum respectu unguentorum. et fit sine oleis.

Quid est unguentum. Dico quod unguentum dicitur ab unguendo et est mollis confectio respectu emplastrum. Et fit ex oleis adipibus et cera. et aliam cum speciebus vel pulueribus. et aliam sine eis. Et nota ulterius quod sic aloes est ut plurimum materia pillularum. ita cera ut plurimum est materia unguentorum.

Quid est unctio. Dico quod unctio est omnibus liquidior et mollior. et fit ceterum aut ex oleis sine cera vel si aliquid cere ponitur valde modica.

Significaretur interrogaretur quotuplur fuerit olea in medicina. Rudeo secundum doctrinam Mesue in antidotario suo in duodecima distinctio de oleis. et dicitur quod triplur fuerit olea: quod dicitur fuerit per expressionem vel oleum de amygdalis dulcibus amaris: et de nucibus et de auellanis et de crisomilis: quedam alia fuerit per impressionem vel oleum rosatum: camomillinum: anetinum: dillium: yrinum: et sabucinum. quedam quedam olea fuerit per resolutionem: vel oleum de vitellorum: de frumento: sinapinum et oleum de frassino.

Significaretur quod est oleum omfacinum et quotuplur fuerit oleum ro. Dico quod est oleum ex oliuis imaturis factum: pro quo nota quod oleum rosatum fit duplur. Primum ex rosis incompletis et ex oleo omfacino. et tale oleum est satis frigidum et confortatiuum.

Secundum potest fieri oleum ro. ex oleo oliuarum maturarum. et tale oleum est magis anodinum et doloris sedatiuum. et non est frigidum tantum sicut prius.

Nota tamen hos infrascriptos versus ut melius intelligas supra scripta.

Tunc embrocum cum mellea liquore rigam.

Tunc cataplasma facis cum succo ponis et herbas.

Dicitur epithyma de succis unctio pura.

Membragis facellas sacco pleno medicina.

Si fumum recipis est fumigatio dicitur. Dicitur emplastrum quibus confectio dura.

Cum spogis madidis fit fomentatio sola.

Unguentum faciunt oleum cera cum speciebus.

Summa cataphismus: sed infima scarificamus.

Quid est rodoleon. Dico quod est oleum rosatum a rodono quod est rosa et oleum: quasi oleum rosatum.

Quid est rodozaccara. Dico quod est succum rosatum a rodono quod est rosa et zaccara succarum: id est dicitur succarum rosatum.

Quid est rodol. Dico quod est mel rosatum cum folijs rosarum.

Quid est ieleniabi. Dico quod est mel rosatum colatum.

Quid est mellicratum et ydromel. Dico quod est aqua mellis.

Quid est secaniabi. Dico quod est sirupus acetosus.

Quid est oximel. Dico quod est compositum ex aceto et melle: et est simplex et compositum. et dicitur ab oxo quod est acetum et melle.

Quare dicitur oxizaccara cum eo non itret acetum. Dico quod oxizaccara dicitur ab oxo quod est acetum. videlicet succum acetosorum granatorum et zaccara succarum. Pro quo ulterius nota quod aliqui non igradit acetum in eis: proponunt succum granatorum acetosorum. et id ab illis granatis acetosis dicitur oxizaccara: sed alii ponunt verum acetum in oxizaccara ut Nicolaus.

Quid est dicitur yerapigra. et unde dicitur. Dico quod yerapigra dicitur a yera quod est sancta et pigra. id est amara: inde yera pigra. id est dura confectio sancta et amara.

Quid est yeradiacol logntidos. Dico quod est confectio facta de colloquintida.

Quid importat et unde dicitur tyriaca. a tyro specie vel ab alia: dicitur quod tyriaca non dicitur a trociscis de tyro. quod si sic esset: sequeretur quod alie tyriace in quibus non igradit tyrus non essent tyriace: quod tamen est falsum. quod tyriaca dyatesserō est tyriaca. et tamen in ea non igradit tyrus: sed tyriaca dicitur a tyro greco: quod est venenum. et ycos confectio vel medicina: inde tyriaca dicitur medicina contra venenum. et est domina medicinarum.

Queritur quot res igradunt tyriacam magnam. Rudeo quod est distinguendum. quod igradientia ipsa tyriaca: quedam sunt composita ut trocisci de tyro et trocisci de sigilla: quedam sunt simplicia. sed ceterum dicitur quod numerando composita cum simplicibus omnia igradientia tyriaca sunt numero. lxxij. et duo liquores. scilicet mel et vinum.

Si queratur quanto debet ipsa tyriaca stare dispensata antequam dispensetur. Dico quod debet stare per duos menses et bandiri ad hoc quod si aliquis medicus vel docta persona vellet contradicere: quod possit venire a circumstantibus parti

Saladini

bus et locis ad disputandum et contradicendum si opus fuerit.

¶ Si querat utrum tyriaca sit frigida vel ca. quare ergo usque ad sextum mensem stupefacit et in frigidat. ¶ Secundo ad idem arguitur sic. cum spes calide in compositione tyriace excellant et predominantur frigidis: quare ipsa tyriaca ponitur frigida usque ad sextum mensem. ¶ Ad hoc dubium respondet quod tyriaca tripliciter considerat secundum eius tria tempora: quod vel est infans. i. nouella et valde recens. Et sic usque ad sextum mensem est frigida et non ca. cuius ratio talis est: quod non obstante quod in tyriaca ingrediuntur plura simplicia calida quam frigida. quod tamen dosis operum ceteris paribus est maior quam dosis aliarum rerum: referendo singula singulis: et ipsum opium est valde de se substantie non potest ipsa ante sextum mensem esse bene fermentata: nec ad vnam formam reducta. quod tot et tanta simplicia non possunt in tanto paruo tempore iter se esse bene confecta in qualitibus et complexionibus suis. ita quod minimum vnius tangat minimum alterius. et precipue propter ipsum opium quod valde resistit fermentationi cum sit frigidum in quarto. et substantie dure atque densissime propter que omnia ad minus regritur spacium vnius anni si debet fermentari. et ad vnam formam seu complexionem reduci. quod autem annum semper est frigida et stupefacit.

¶ Potest considerari secundo quantum ad eius secundam etatem. scilicet quando est iuuenis. scilicet a secundo anno usque ad .xx. et sic est calide complexionis. ¶ Tertio vero considerat quando est in primo senio. scilicet .xxx. annorum. et tunc est melior et minoris caliditatis quam erat in iuuetute sua: et tunc medici possunt tutius uti ea. ¶ Querit cum non habent troscisci de tyro: quare moderni medici ponunt loco ipsorum trosciscorum trosciscos ex diptamo et tormentilla. ¶ Respondetur quod sunt valde contra venenum: et ideo quando non possunt haberi troscisci de tyro ponunt istos.

¶ Si querat in quo vase melius conseruatur tyriaca. Dico quod in vase plumbeo cum ipsum plumbus sit frigidus valde. vnde in eo non potest ipsa tyriaca corrumpi. nec ebullitionem facere: nec malam qualitatez a plumbo acquirere: cum plumbum sit amenum et dulce. sed in auro melius conseruatur. Aliqui vero in vitro. scilicet in vasis vitreis. In argento autem non ita bene conseruatur.

¶ Si querat quot annis durat tyriaca: Dico quod inferius dicitur: sed secundum Auic. in quinto canone: durat annis .xxx. usque ad .xxxix.

¶ Si quis querat quid est mitridatum. Dico quod est singularis medicine confectio ad modum tyriace a Metridate imperatore inuenta: et est valde contra venenum. et habet quam omnes virtutes quas habet tyriaca. et non datur de eo ante sextum mensem: nec etiam usque ad annum.

¶ Nota etiam quod nulla medicina opiata non datur ante sextum mensem.

¶ Si quis querat quid est confectio. Dico quod confectio. i. simul factio: et deriuatur a conficio conficis. quod ex pluribus rebus conficitur et potest esse mollis.

¶ Si quis querat: quare tyriaca diateseron sic nominatur. Dico quod a quatuor rebus ipsarum ingredientibus dicitur a diateseron. tesseron enim grece: latine quatuor.

¶ Quare et vnde dicitur dyafinicon. i. confectio de dactylis: a dia quod est confectio: et finichia: quod est dactylus: quasi confectio de dactylis.

¶ Quare dicitur triferia. i. tristibus et infirmis conferens.

¶ Quare et vnde dicitur dyarodon abbatis. Dico quod dicitur a dia quod est confectio: et rodon rosa: quasi confectio rosata vel de rosa: et abbatis dicitur ab abbate de curia que eam composuit.

¶ Quid importat electuarii elefoph secundum Mesue. Dico quod electuarii elefoph. i. episcopi.

¶ Quid est sief. Dico quod est medicamentum solidum ad oculos clarificandos factum ad modum parui suppositoij: que distemperatur et liquefit: et in oculis imponitur opportunitas requirit.

Et aliquando conficitur sief super cote. i. lapide cuius aqua feniculi: vel cum aqua appropriata. et oculis illa aqua imponitur.

¶ Quid est collirium. Dico quod est aqua composita pro oculis lippis et obralmiatis: vel est medicamentum liquidum pro oculis infirmis. et colatur per filtrum dum sit. et ideo colliris dicitur: quod in oculo exprimitur et colatur dum opus fuerit.

¶ Quid est confectio alphefire. Dico quod est confectio vitis albe. Quare et vnde dicitur unguentum trifarmacon. Dico quod unguentum de tribus medicis: farmacon enim medicina dicitur. vnde tres medicine. scilicet tria simplicia ingrediuntur eius compositionem. scilicet litargirus: oleum: et acetum. et ideo trifarmacon dicitur.

¶ Quid est dyamargariton: et vnde dicitur. Dico quod est confectio cordialis ex duobus generibus margaritarum perforatarum et non perforatarum que in eo ingrediuntur: a dia quod est confectio: et margaritis: quasi confectio de margaritis.

¶ Quare dicitur terra sigillata. Dico quod terra sigillata est venenum: vnde antiquo tempore erat tante virtutis et sublimitatis ut reges eam propter et secretis eorum sigillis sigillauerint: ut cognosceret ab alia terra que adulterabat: sed hodie non sic est. quod raro reperitur bona.

¶ Quid est alipta muscata. est mixtura in qua muscus ingreditur: vnde alipta. i. mixtura.

¶ Quid est ramich. Dico quod est quedam mixtura solida quarundam rerum aromaticarum pro maiori parte stipticarum: et ingreditur emplastrum de gallia descriptione Mesue. et est ingreditur in trosciscos de terra sigillata.

¶ Si quis quereret quando in vna recepta inuenitur vna res: cuius plures sunt spes quam illarum rerum debemus intelligere. verbi gratia. cum scribitur in vna recepta. B. spice. et non dicitur quam speciem: vel cum dicitur. B. rosarum. et non explicat albarum vel rubearum vel. B. gummi vel. B. cassie: et non explicat quam speciem storacis. vel. B. storacis: et non explicat quam speciem storacis ad exequendum per ipsas aromatarium. ¶ Ad hec respondet quod debemus intelligere speciem que preualet alijs in virtute. verbi gratia. quando reperitur. B. spice: intelligat speciem nardi. Et cum dicitur. B. rosarum intelligitur rubearum. quod rubee preualet albis in virtute. Et est dicitur. B. gummi: intelligit arabici. Et cum dicitur. B. cassie: intelligit lignee. Et cum dicitur. B. storacis intelligit rubee seu calamite quod idem est. et sic de alijs. quod secundum philosophum a digniori fit denotatio.

¶ Nota quod aromatarium non debet auctoritate propria sine licentia medicorum in receptis ponere quod pro quo. i. vna res pro alia quam caret aliquo simplici. quod in hoc posset errare: sed debet oia facere cum dispensatione et auctoritate doctissimi et fidelis medici. Unde tempore meo illustrissimus rex aragonum puniuit acriter et turpiter condemnauit Neapoli quedam eius aromatarium cui medici sue maiestatis ordinauerunt quoddam electuarii cordiale in quo ingrediebant coralli albi. et ille aromatarium non habebat: sed combussit corallos rubeos qui ex combustionem effecti sunt albi. vnde hoc venit ad notitiam domini regis. et sic ille fuit condemnatus in nouem milibus ducatis: et de cetero noluit eum pro aromatario.

¶ Quod reperit thabet in receptis quod dicitur. dico quod thabet. i. succus cadi. ¶ Quid est succus cadi. Dico quod est succus candidus et induratum ad similitudinem cristalli. Modum autem faciendi ipsum ponit Seruitor: lege ibi et reperies.

¶ Quid est quod reperit in receptis cadi rosati vel violati. Dico quod est succus cadi et iduratum quod reperit in fundo vasculi vbi recodit in lep. ro. vel vio. ut sirupus rosatus vel vio.

¶ Quid sunt dactili keyron. Dico quod sunt dactili huius punicie seu de keyro saracenorum.

¶ Quid sunt tortelle de semi. dico quod sunt biscotelli de simila

¶ Quare dicitur sirupus dinari vel de bizantys cum in eo blatte bizantie ingrediatur. Dico quod talis sirupus ideo dicitur sirupus dinari vel de bizantys. quod bizantiu in arabica lingua idem est quod ducatus vel aliud genus denary: vnde sic ducati vel denary apud hoies sunt karissimi

Liber

et precioso. ita est iste sirupus apud medicos et apud infirmos propter optimam operationem quam inducit contra omnes febres oppilationum et propter sanitatem quam facit acquirere: que sanitas est carior omnibus ducatis vel bizantijs et omni thesauro mundi.

Quare illa confectio diacurcuma: tam maior quam minor quam ponit Damascenus in prima distinctioe de electuarijs. Contra ydropisim: que dicitur diacurcuma cum ea non ingrediantur radices curcume. Dicitur quod diacurcuma a croco dicitur: quod crocus apud grecos dicitur crocon qui ingreditur in ea bona quantitate. et quod vocabulum est corruptum dicitur diacurcuma: vel aliter dicitur quod ideo dicitur diacurcuma. quia illa confectio est citrina ad similitudinem curcume que est radix valde citrina et amara saporis.

Quid est illud quod dicitur in fine recepte aromatici rosati de scriptioe Habzrielis: gummi arabici: dragaganti. an. 3. 4. et duas partes alterius. Dicitur quod quidam dicitur duas partes intelligunt due partes. s. 3. et sunt. 3. 4. cum quilibet 3. ex tribus scropulis consistet.

Quid importat hoc nomen segena vel segema. Dicitur quod idem est quod secundans et generationem faciens.

Quid importat hoc nomen dyamoroson. Dicitur quod idem est quod electuarii utilitatum. Quare secundum Damascenum in primo libro de consolatione medicinarum scamonea debet teri grosso modo cum ponitur in pillulis: vel in alijs solutionibus. et reubarbarum debet teri subtiliter: et collogntida subtilissime. Dicitur quod scamonea est valde nociua stomacho et valde serosa. unde si pulverizaretur subtiliter intraret porositates stomachi: et longo tempore naufragaret et stimularet stomachum. et consequenter cor magis lederet ex vicinitate quam habet os stomachi ad cor. et etiam appetitum deiceret.

Alia autem ratio et bona que medicie solutiue laboriose: ut scamonea. turbitib. euforbium: propter collogntidam debent grosso modo teri et pulverizari: talis est: ut sui grossitie longiorum moras in stomacho faciant ad hoc ut humores ab extremis partibus ad stomachum attrahant. et sic euacuentur. nam si subtiliter pulverizentur ex earum subtilitate possent villis stomachi adherere. et possent eos scindere et excoriare. et cum hoc ad dysenteriam perducere: ut scamonea euforbium et silia. Non laxatiua vero subtilissime sunt extendenda. ut sui subtilitate facilius incorporentur et suos effectus citissime consequantur. et hoc quidem plurimum est conferendum in confortatiuis et restauratiuis electuarijs.

Reubarbarum vero quod est laxatiuum leue et medicina benedicta debet subtiliter coeteri et pulverizari. quia principaliter ex proprietate sua habet coleram que subtilis est educere. et quia ipsa colera ex subtilitate sua ibibitur interdum in poris stomachi et epatis: ideo reubarbarum debet subtiliter teri: ut possit illas porositates intrare: et ipsam coleram facilius educere. Collogntida vero debet subtilissime pulverizari. quia est valde violenta. et est substantie rarissime et spongiose. ut dum intraret vacuitates stomachi vel epatis aut intestinorum. ita tumesceret et ingrossaretur ex humoribus ibi repertis. quod extenderet et torqueret. cum maximo dolore omnia membra predicta. Sed si fuerit subtilissime pulverizata non potest illud facere. quia minima seu minutissima non potest ita tumescere nec inflari. et maxime si fuerit correcta cum appropatis.

Pro quo nota quod nunquam debet exhiberi sola: sed sociata et correcta cum alijs: et dum ponitur in decoctione clisteriorum ligetur in pecia. quia si non ligata decoquetur. postea ex quo casu aliquid eius remaneret in decoctione: et dum fieret clistere possent aliquid eius adherere intestinis. et eis mirabilem dolorem creare: ut plures imperiti medici et rudes aromatarum iam fecerunt.

Nota etiam quod quando vna sola collogntida reperitur in planta sua nullo modo colligenda est: sed potius abicienda. quia est perniciosa et venenosa. et similiter squilla que nascitur sine consortio aliarum est perniciosa et abicienda.

Quare species et pulueres qui ingrediuntur electuaria et

pillulas et alias medicinas non debent simul coeteri neque pulverizari simul secundum doctrinam Damasceni libro primo de coeteritione: ut vbi gra. spica gariofi. cinqui. et gummi: macis: cina momu: flores: semina: folia: diptam: to: mentilla: aristolo.

Dico quod predicta non sunt consilia complexionis et substantie. Ideo non debent omnia simul pulverizari: sed seorsum. Aliqua enim ex predictis sunt rare substantie. ut macis: cinamomum. et aliqua sunt densioris substantie: ut gariofi. gummi. alie vero sunt substantie densissime et valde compacte. et ideo si simul conteruntur erit malefactum. quia illa medicina que est rare substantie citius pulverizatur et minus resistit coeteritioni quam illa que est dense substantie: tunc resolueretur et exalaret virtus eius. et ideo tutius est et magis secundum canones doctorum: quod quilibet simplex medicina per se et seorsum pulverizetur et conteratur etc. Licet aromatarum nostri temporis faciunt oppositum et male secundum omnes. **Uterius posset aliquis dubitare quando aliqua decoctio diversarum herbarum vel radicum sit: quare non facimus seorsum decoctionem illarum rerum decoquendo quolibet rem de per se. sicut facimus triturationem diversarum cuiuslibet de per se ut docet Mesue libro primo summa secunda. capitulo quarto. de modo triturationis. **Respondeo et dico quod sicut fit in trituratione. sic debemus facere in decoctionibus omnia sigillatim. et per ordinem decoquendo vnam. s. rem post aliam. ut vbi gra. primo decoquendo radices que sunt densioris substantie. Secundo stipites. Tertio folia. Quarto flores. et est minus debent decoqui herbe que habent virtutem in superficie foliorum. ut sunt rose et relique flores: et absinthium: lactuca etc. que herbe que habent virtutem profundioris et terrestriorem etc.****

Et si aliquis instaret: que Mesue non posuit hanc doctrinam. Dico quod ipse Mesue loquitur doctis viris: et ne idem bis replicaret tacuit. Nam ex doctrina triturationis datur intelligi doctrina decoctionis.

Quare species et pulueres ponuntur ultimate: et non in principio in ipsis electuarijs et confectionibus. Dico quod in electuarijs de melle vel de succaro semper species aromaticae debent ultimate poni postquam ab igne deponuntur: ne ipse species resoluantur et amittant virtutem.

Queritur quare in hyeme vltimum vitimur confectionibus et electuarijs de melle. In estate vero de succaro. Dico quod mel est valde calidius succaro. Ideo in hyeme magis vitimur predictis electuarijs cum melle. sed succaro magis vitimur in estate. quia est minus calidum: alia causa est. quia ambo predicta. s. mel et succarum debent proportionari ipsi tempore: cum ergo mel sit calidum et tepus hyemalis frigidum magis debent vitimur melle in hyeme. et cum succarum sit temperatum et minus calidum ipso melle magis debemus vitimur succaro in estate.

Queritur circa confectioes solidas de succaro quando debent habere fortiozem cocturam in hyeme vel in estate. Dico quod in estate confectioes solide debent leniozem cocturam habere: ut sint placibiliores et meliores dentibus egroorum. sed in hyeme debent fortiozem decoqui: ut magis conferuentur et ut magis resistunt humiditati hyemis: ut sunt manna christi. electuarii regum de gemis aromaticis rosatis dyatriasandali etc.

Zulep vero et sirupi et electuaria debent in estate habere fortiozem cocturam ne ex forti calore epatis ebulliant: et in acetositate transeant.

De melle.

Uerum utrum mel et succarum sint oppilatiua. Dico quod omnia dulcia sunt oppilatiua propter succarum et passule. et ideo omnia dulcia inimicant epati. quia causant in eo oppilationem propter duo predicta. et ratio est. quia omnia predicta sunt amica nature. unde ipsa natura a deo delectatur eis quod membra attrahunt ea ad se antequam digerantur ex qua indigestione oppilatio generatur. et precipue in epate

Saladini

323

venis. qz fm Znic. res dulces ad faciendū oppilationem sunt veloces. ¶ Sed nota vltcri? q oia dulcia conueniunt amicanē pulmoni et pectori si paulatine labant. et nō velociter transglutiant vt mel. sapa succaz. dactili. passule. carice. iuuibe. cāna mell. penidiē. dragagati. dyairis. et oēs spēs loboc. qz dulcia sūt lenitiua et mollificatiua pectoris et pulmōis et hūiditātū viscosaz repertaz in eis: et sūt catarri descendētis ad pectus et pulmonem.

¶ Querit quō cognoscit lignū aloes qñ ē bonū. Dico q in qtuor cognoscit: in colore. odore. sapore. et pōdere. In colore. qz d3 eē nodosus fusci et obscuro coloris. In odore qz qñ cōburit sup carbōes fac fumū bōi odoris et fac spumā: et hoc est secretū arōatariorū. In sapore qz sit amax. In pōdere vero cognoscit si pariz de eo ponat in vno ciato ple no aqua: non natat: sed immediate petit fundum.

¶ Quid est hoc q Mesue dicit pfectionē de xilaloēs qñ dicit. B. xilaloēs crudi. qd est lignū aloes cruduz: ē ne aliō coctū: et quō cognoscit. Dico q aliqui lignū aloes p̄t eē crūdū et coctū. Crūdū. n. h3 aditōes p̄dictas: s3 coctū cognoscitur a crudo: qz mutat colorē et efficit magis stipticū et vltra hoc non est pōderosus sicut crūdū: sed valde lenius.

¶ Querit vñ sit aloes. Dico q sit ex succo herbe q zābana dicit: et herba aloes. vñ aliqui dñt q oēs tres spēs sūt ex succo p̄dicte herbe zābane. s. succotrin. epic. et caballinus.

¶ S3 dicit sic cēt. vñ dñt lignū aloes cū illa herba si hēat sicut pitē neqz lignū. Dico repunt p̄les spēs aloes: v̄puta tres. s. aloes succotrin. ab illa puicia sic noiat: et aloes epicus: qz affimilat epi in colore et suba. et iste due spēs aloes sunt puriores. S3 tertia spēs dñt aloes caballin. et tal aloes ē sic fer alys dterior: et sit d̄ p̄dca herba zābana: q nō h3 lignū.

¶ Alij dñt et bñ qd lignū aloes: nō ē lignū ipsū aloes: s3 est lignū eiusdē arboris padisi terrestris: et hoc venit ad idia p̄pulsionē flumy padisi. et est dicit ad similitudinē ipsū aloes: qz sicut ei in colore et sapore: cū ipsū lignū sit subnigz et amarū vt aloes. Et vltra hoc dñt isti et bñ: q oēs tres spēs sūt ex illa herba zābana in dieb. canicularib. estatis. vñ p̄m. succ. illi. herbe cū coagulāt et exsiccat in sole dñt succotrinus. ali. vō succ. s. scōs dñt epicus. terti. vō succ. q ē quasi fex dñt caballin. Alij dñt q sūt diuerse herbe in gñe: ex q bus iste tres maneries aloes sūt sic diuerse vne nō i gñe: s3 in bōitate differētia vna faciūt.

De balsamo.

¶ Uomō cognoscit balsamū qñ ē bonū. Dico q cognoscit in colore. odore. sapore. ardore. et pondere.

In colore: qz ē liquor aliq̄liter silis olo et viscosior ad aliquale rubedinē tendēs. In odore: qz est odoris aliq̄liter rancidi nō placabilis. In sapore: qz h3 sapore pingue. dinis galline antiq̄te nō recētis: et ardet in gutture: ac si esset oleū forte et antiquū. In ardore: qz si in oculis ponat vna gutta de eo tñ ardores in oculo generat ac si lixiuū forte esset in oculo per spatū vnius boze et vltra: ita apparet qd oculus ardeat et qz velit exire: s3 dimittit visus in eo statu in quo repit qñ ponit in oculo. In pōdere cognoscitur: qz si vna gutta ponat de eo in vno ciato pleno aq nō spargit sicut oleū in aq. imo aglutinat et adēpāt ad modū vnius ple rotūde. et imediate petit fundū: vltra hoc cuspidē cul telli potes ipsaz guttā ab ipsa aq extrahere: qz adherēbit cuspidi ipsi. cultelli et extrahit tota gutta itēgra ab aq illa.

¶ Et nota q cicatrices subtiliandas et remouēdas perungēdo eas cū balsamo nil ē sublimius eo: s3 ē in magno precio: nec habēt de eo nisi potētes et magni domini: qz in mūdo nō est nisi vna vinea illorum arbutulorum: que vinea est magni soldani saracenorum.

¶ Quid est mel taberced: qz sitat in p̄fectōe de cinibere: quā ponit Mesue: qz de succaro taberced verū est qd sit. Dico q mel taberced est mel albū de celo cadens ad mo-

dū rozi: sed est albū: et aliquantū densius q̄ sit mel apuz: et q̄si tendit ad naturam succari.

¶ Quomō itelligit illud qd ponit Mesue in descriptiōe syrui de acetositate citri in fine recepte cū dicit. Accipe ex eo. s. succo lib. viij. et funde sup ipm ex iulep claro depurato lib. v. de quo iulep itelligit cū ipse nō specificet. Dico q itelligit de solo succaro clarificato et iulep̄icato. i. in forma iulep̄i reducto. ¶ Quomodo itelligitur illud qd dicitur in receptis mellis qd sufficit: aut succari qd sufficit.

¶ Et in vnguentis dñt cere qd sufficit. Dico q itelligit q̄titas zueniēs mellis vel succari: q̄ q̄titas valeat species v̄l pulueres cuiuscūqz cōditōis fuerit in se colligere et conseruare: ita vt mel aut succaz non sit paucū et spēs multe: aut pauca species: et multū mellis vel succari: nisi de p̄cepto pitissimi medici vel doctoris aliter faciendū ē. Cōsimiliter de cera respectu vnguentoz dicitū ē. Quā dñt cere qd sufficit q aromataris d3 semp p̄portionare cerā cū oleis: qz pro duab. vncijs olei. s. 3. cere ponēda est: s3 qñ dñt cere paruz. tunc itelligit qz d3 eē vnguentū molle. ita qz oleū d3 cerā in aliquo supare: qz mltā cera facit duritiē in vnguentis et pauca cera facit molliē in vnguentis. ¶ Et nota vltcri? qz sic aloes v̄plurimū ē mā pillulaz faciēs bonā cōglutinatiōne spēs dās eis bonā corporeitatē: pariformiter cera ē materia vnguentoz faciēs bonā cōglutinatiōne et corporeitatem in eis.

De opio.

¶ Iqs peteret vel iterrigaret pōt ne fetoz ab opio remoueri. Dico q sic. Et si q̄rat cū q̄ medicina v̄l cū quo simplici. Dico q cū alio pistando. s. i. opy cū duob. capitib. allei. deide distillet hec mixtura p alēbicū. et de ista aq distillata deē i potu fm discretionem. qz mirabilr puocat somnū. et erit sine fetore. et hoc pulcrū secretū nō est oib. reuēllādū. Et si qs hoc creto vsus fuerit nepharie p̄terqz ad op. medicie maledicat adeo. Am.

¶ Si qs quereret p̄siliū qz itrat in medicis: v̄puta i elio de p̄silio. et i rege Nicolai: ē ne ca. p̄lonis vel frigide. Dico qz semē p̄sily h3 duplicē p̄lonē. qz ex p̄te exteriori. s. i. ei cortice ē frigide p̄lonis. et ex eius cortice fit mucilago qz ē frigide cōplonis. et ponit i elio de p̄silio. et i rege Nicolai: qz fit ad puocādū somnū. et talis mucilago fit ponēdo p̄siliū i infusiōe i aq tepida et alia aq distillata fm p̄ceptū medici. et nō d3 lōgo spatio stare i infusiōe: s3 zueniēti tpe. qz per longā infusiōne possit acqri caliditas ex suba iteriori: qz qñ exterior suba ē frigide p̄lonis q̄tū ad corticem et cale cōplexionis q̄tū ad iteriorē subam et medullam.

¶ Segtur secūda particula de declaratiōe noiz medicinarū p̄positaz in antidotario Nicolai descriptaz.

¶ Insequēter ad declarādū noia medicinarū p̄positaz i antidotario Nicolai descriptarū et magis breuiter et succinte significatio eaz nota sit oib. et p̄cipue aromataris: et alys iuuenib. practica icipiētib. Nō ergo expectes

hec a me audire nisi declarationē vocabuloz ipsaz medicinarū valde cōpendiose: et nō vtntes eaz. qz eoz virtutes ipse Nicolaus amplissime ponit. Nicolaus itaqz p̄mo i p̄hemio sui antidotarij dicit: qz si qs iterrigaret quot regrunt i oi vera dispēsatiōe. Dicas tria. ¶ Prīmū ē vt oia equalr. i. zueniēter pōderētur tā i spēs q̄ i gūmis et herbis scōm pōd. vni. cuiuscqz rei. ¶ Scōdo vt nō sint nimia vetustate p̄sumpta. ¶ Tertio vt herbe: radices: et femina cōgruis tēporib. sint collecta: et qz i cōgruis locis reposita cōseruent et ab extrinsecis alterātib. corūpi: aut marcescere nō possint: v̄puta a fumo humiditate vel pluuiā: puluere: vel sole. Quot regrunt in p̄ficiendo. Dico qz s3 qz p̄alegato loco dicit Nicolaus qz tria regruntur in p̄ficiendo. s. mellis puritas. et q̄titas que sufficit. et equalis. i. zueniens specierum et pulueris. trituratō et cribellatiō: et in syrui aque con-

pp

Pillule sine quibus esse nolo: pillule a rotunditate dicuntur sine quibus esse nolo pro nimia eorum efficacia et virtute.
Pillule auree ad similitudinem auri dicuntur. quod sic aurum iter omnia metalla est preciosius: sic pillule iste iter omnes preciosiores habent.
Pillule diacastoree: a castoreo dicte sunt.
Pillule de cinoglossa a cinoglossa herba.
Pillule de quinque generibus mirabolanoz: ab ipsis mirabolanoz denominatae sunt.
Pillule arthetice. i. mebroz: artos. n. grece: latine mebroz.
Pillule bichibie de pisse et non rotunde et sunt lenitie et tussis: tenent. n. sub lingua et paulatim deglutuntur et fiunt in forma lupinorum.
Pillule fetide dicte sunt: quod fetidos et corruptos humores educunt: vel quod aliquid fetida in eis ingrediuntur: ut puta castoreum: serapinum: oppoponacum: succum poroz: cum quo conficiuntur.
Pillule cochie. i. capitales. **P**illule de hermodactylis ab ipsis venoiantur. **P**illule assaiareth. i. capitales: quod: a meron. i. medicamine ex. iiii. rebus. **R**osata nouella a rosatis dicta: nouella respectu veteris quam recipiebat sulfur vitium.
Rubea troscifata: rubea dicitur ab ipso colore: troscifata a troscifis quibus recipiuntur. **R**eges dicitur ab effectu quem inducit: quod requirit somnum et gerit patientibus affert.
Rodoqachara. i. quicquid rosatum a rodon quod est rosa et quicquid chara quod est quicquid: id est rodoqachara. i. quicquid rosatum.
Rodomel. i. mel rosatum: a rodon quod est rosa: et mel. i. rosatum mel.
Sotira saluatrix interpretatur.
Sal sacerdotale dicitur: quod eo vtebantur sacerdotes tempore Delie prophetie. **S**yrupus dicitur a syr. quod est affectio: et opo succum: inde syrupus. i. liquida confectio de succis.
Stomaticon. i. confortatiuum stomachi. Et diuiditur: quia quoddam est stomaticon calidum: et quoddam frigidum.
Tyriaca magna Halieni: quod. h. ea composuit. Dico quod non est verum salua pectus Nicolai: quod Andromacum singularis medicus ea composuit. Et cum dicitur vltimum tyriaca: dicitur a troscifis de tyro: quod in ea recipiuntur. Dico quod non est verum: quod sunt alie tyriace quod tamen non venoiantur a tyro: quod troscifis de tyro eas non ingrediuntur: ut tyriaca diateseris et tyriaca diascoridis: et tyriaca exercitialis etc. vnde tyriaca dicitur quasi medicina contra venenum: et dicitur dicitur medicina: ut supra declarauimus.
Tyriaca diateseris. i. de quatuor rebus.
Tyriaca exercitialis. i. pro conservando exercitu gentium contra corruptionem aeris et epidemiam.
Trifera sarracena: trifera dicitur: quod holeris iuuenem reddit: sarracena: quod a sarracenis iueta est: et descripta est.
Trifera magna: dicitur quod fructus magnus confert mulieribus et proprie matricibus earum: quod doloris matricis patientum dandum eis cum vino decoctionis artemisie.
Triofilon. i. de folijs ruthe viridibus.
Tria sandali: dicitur a tribus generibus sandaloz quod ponuntur in eis.
Theodoricon: dicitur a deo datu: et piston. i. bene expruz.
Theodoricon anacardinum: theodoricon: dicitur a deo datu: anacardinum ab anacardis quod in eo reperiuntur.
Troscifis diarodon: troscifis. i. rotunda affectio: diarodon. i. de rosis.
Troscifis diuini. i. de violis quod in eis ingrediuntur.
Troscifis ydiocri sic dicitur a ydiocro quod ydiocrus dicebatur.
Troscifis croci a croco.
Troscifis squillitici a squilla.
Troscifis tyri a tyro serpente.
Troscifis diacoralli a corallis.
Troscifis caphorati a caphoro dicitur. Reliqua species troscifoz Nicolai clare sunt et non indigent expositione.
Vomitum Nicolai. i. vomituum a Nicolao positum.
Unguentum marciaton a marciatone medico iuentum.
Unguentum citrinum dicitur: quod in pomo citri decoquitur.
Unguentum populeon: quod fit de oculis arboris que populis nominatur: et fit in tempore veris.
Unguentum agripa dicitur: eo quod rex agripa inde eorum vtebatur eo.
Unguentum arogon. i. adiutorium. **U**nguentum cali

ston dialtee. i. calefactorium caliston. i. mollificatiuum.
Dialtee dicitur a duabus speciebus radicium cuius vel altee quod in eo ingrediuntur. **U**nguentum aureum dicitur et excellens: quod sic aurum est preciosius iter metalla sic unguentum istud iter cetera unguenta. **U**nguentum laxatiuum: quod vinctio ex eo laxat: sic medicina laxatiua. **U**nguentum fuscum. i. nigrum.
Unguentum album a cerusa alba que ingreditur.
Unguentum viride dicitur est a viridi colore eris qui in eo ingreditur.
Yeralogodion memphitum: id est impedimentum: yera: id est sacra: logos: id est sermo: memphitum: id est impedio: quod hec yera curat impedimentum scilicet. monis et locutionis.
Yera ruffini ab auctore qui eam composuit.
Yera Halieni ab ipso Halieno.
Yerapigra Constantini a Constantino medico sic dicitur est.
Yerapigra abbatis ab abbate de curia: qui eam composuit.
Zingiber conditum: id est zingiber viride conditum.
Notandum est vltimum quod non est mirandum si hic non sunt collecta omnia electuaria et pillule ac syrapi: troscifis confectioes: etiam aliqua plura que ponit Nicolaus: quod in aliquibus antidotariis reperiuntur: et in aliis quibus pauca. sufficit ergo quod hic sunt famosiora: et vtiliora
Tertia particula de dosibus et ponderibus ac de eorum nominibus et differentis etc.

Estat a modo de dosibus et ponderibus: ac et de eorum nominibus et differentis diligentissime tractare secundum eorum usum modernorum: quod multa recipiunt que sunt antiqua et spernenda: quod non sunt in usu.

Si ergo aliquis doctus medicus examinaverit aromataria que dicitur sit dosis. Rudeat sic. Dico quod dos est limitata mensura vel pondus alicuius rei medicinalis simplicis vel compositae: aut herbarum: seminum vel radicium elioz: pillularum: unguentorum etc. vel melius sic diffinitur. Dos est limitata mensura vel quantitas simplicis vel compositae medicine solutivae: vel alteratiuae que de se apta nata est facere sufficientem operationem et non diminuta: neque superflua: et notate dicitur de se. quod rone corporis vel humoris quibus potest facere superflua vel diminuta operationem. **Q**uid intelligitur quod in receptis ponitur ana. Dico quod ana est dicitio arabica. et tamen importat: quantum equaliter.
Quid est hoc quod in antidotario Nicolai in aliquibus dispensationibus elioz vel affectioz etc. dicitur medietas eius est lib. ij. vel medietas eius est lib. i. s. qualiter hoc intelligitur. Dico quod reperiuntur in uo antidotary Nicolai. s. magni. et dicitur Nicolaus magnus: et paruum. et dicitur Nicolaus paruum. et isto vtimur ceteris. vnde nota vltimum quod in Nicolao magno sunt descriptioes electuariaz: vel affectioz et alioz. In Nicolao paruo sunt dimidiata in dosi et minorata. et aliquid secundum tertiam partem dispensata et id dicitur aliquid in Nicolao paruo: medietas elij descripti in antidotario Nicolai maiori est lib. ij. Ex quo sequitur quod descriptio integra eiusdem elij in Nicolao maiori est lib. iij. et sic dicitur alijs dicitur. et hanc rone assignet a multis. mihi tamen minime placet. quod est sine rone. **N**ota et quod Nicolaus maiori multo plura antidota: et electuaria: pillule: et affectioes etc. ponuntur quam in Nicolao minori. illa tamen que sunt in Nicolao minori sunt et in Nicolao maiori. et hanc maiorem dosim et non eorum. **P**rimo ergo queritur quod sunt pondera vsualia. et nota eorum que aromatarum tenentur scire. et quibus medici et aromatarum quotidie vtiuntur. Dico quod pondera vel mensure que in arte medicinali reperiuntur hec sunt: que subtili ingenio et solerti studio: ac summa ordinatum diligentia ad opus aromatariorum. et doctrinarum omnium in arte medicinali studere vultur. ut his ponderibus omnes medicine: tam simplices quam compositae valeant ponderari.

Incipiamus itaque a scropulo. cuius hec est figura. **S**. ascendendo vsque ad libram: que ex. xij. et integrat. **S**z an vnde deam de granis: ex quibus scropuli: et dragma: et alia ponuntur

dera integrantur. Unde si queratur quare pōdera medici nalia sūt p grana frumētī collecta et mēsurata ab ipīs medicis. Dico q̄ iō factū ē ne forte p pōdera artificialia iterdū medici et aromatarū decipiantur: et ideo tuti⁹ et securi⁹ fuit fundamētū et stabilitatē herbe ex aliq̄ re nāli: sicut est triticū seu frumentū mensurando cū pfecto tritico oīa pōdera. s. scropulus: dragmā: vnciā: librā: et siliā: q̄ sic faciēdo si oīa pondera artificialia ex plumbo vel ex ere vel ex alio metallo facta pderent vel si in aliquo deficerēt: tunc possemus p grana tritici que sunt nalia ipsa artificialia pōdera emēsurare ac remouere et de nouo fabricare et cōgre.

¶ Nota ē q̄ grana tritici sunt s̄m diuersas p̄ticias maiorā vel minorā seu grossā vel minutā. Medici autē et aromatarū pro faciendis ponderibus debent elligere medio crā et ex illis facere pōdera de plūbo aut de stanno vel alio metallo.

¶ Si querat qd est scropulus et quot scropuli faciūt vñā dragmā. Dico q̄ ad ppositū redeūdo q̄ scropulus ē tertia ps dragme: et ē pondus. xx. granorū tritici.

¶ Quid est dragma. Dico q̄ tres scropuli faciūt vñā dragmam: et sic ipsa dragma est pondus sexaginta granorū tritici: cuius dragme hec est figura. 3.

¶ Quid ē exagiū: exagium ē pondus vnius. 5. cū dimidia et sic est nonaginta granorū tritici: et dicitur ab. a. q̄ est sex. et gios mensura: q̄ sex exagia faciūt et mensurāt vñā vnciā.

¶ Quid est solidum: differt solo nomine ab exagio: quia tñ valet q̄tū exagiū. ¶ Quid est aureus: aure⁹ ē et ē pōdus vni⁹ dragme cū dimidia: et idē cū exagio et solido.

¶ Item sex exagy faciūt vñā vnciā.

¶ Quot dragme faciūt vñā vnciā. Dico q̄. ix. dragme faciūt vñā vnciā. et hoc s̄z Salernitanos: aliter etiā faciūt paduani doctores: q̄ faciūt vñā vnciā ex. viij. dragmis. Neapolitani vero faciūt vñā vnciā ex. x. dragmis. Com muniter tñ tenetur q̄ vnciā pstat ex. ix. dragmis. Vnciā autē sic figuratur. 3. Et sic. 3. paduana est minor. 3. salernitana: q̄ illa est ex. viij. dragmis: et ista est ex. ix. dragmis: et 3. que est. x. dragmis ē minor illa que est ex. x. dragmis.

¶ Queritur ex quot granis cōstat. 3. tenendo igitur vt cōmuniter tenetur quod. 3. i. constat ex. ix. dragmis et q̄libet dragma cōstat ex. 60. granis: sequit q̄. 3. pstat ex. 540. granis. ¶ Quid est libra et ex quo. vncijs cōstat libra vna: constat ex. xij. vncijs. i. 08. 3. faciūt vñā libram.

¶ Et si queratur quot grana faciūt vñā libram. Dico q̄. 6480. faciūt et integrant vñā libram.

¶ Quid est sextariū medicinale: sextariū medicinale est pondus duarū librarū cū dimidia: vnde qñ reperitur in receptis medicinale sextariū vini vel olei uel aceri qd irat in medicinis: intelligitur libra. y. 5.

¶ Quid est cotula. s̄llr cotula solo nomine differt a sextario: quia est pondus lib. y. 5. sicut est sextarium.

¶ S̄z aliq̄ faciūt dñāz iter cotilā et cotulā: q̄ cotula ē pondus lib. y. 5. vt dñm ē: s̄z cotila ē pondus nouē vnciarū.

¶ Quid est obolus: est pondus medij scropuli vel secundum alios est quinta pars vnius dragme.

¶ Quid ē kist: ē pōd⁹ vni⁹ lib. cū dimidia: kirat ē gra. iij.

¶ Quid est emina: est pondus vnius libe: et vnciarū triū.

¶ Quid est calculus: est pondus duorum granorum ciceris et quarta ps oboli: vnde quatuor calculi faciūt vñū obolum et duo oboli faciūt scropulum.

¶ Quid intelligitur p grana qū reperitur in receptis grana duo vel grana. v. dico q̄ intelligunt grana tritici nisi aliter exponeretur per medicum dispensantem ipsam receptā: verbi gratia si dicitur grana quinque ordei.

¶ Quid intelligitur p manipul. i in receptis: intelligit q̄tuz pōt manu capi: verbi gratia: dicendo. Recipe camomille. Ma. i. Intelligit quantum potest manu capi.

¶ Quid ē pugill⁹: intelligit q̄tū pōt cū pugillo stricto capi.

¶ Quid est satil: est pondus duorum sextariorum.

¶ Quid est kirat est pondus trium granorum.

¶ Quid est ramich est pondus sex kirat.

¶ Quid est carnes est pondus vnius grani ordei.

¶ Quid est danic. est pondus sex granorum ordei et secundum alios est pondus trium granorum ordei.

¶ Quid est sacrarati est pondus vnius aurei cū dimidio.

¶ Quid est anulasach ē pondus cōsimile illi secundū alios quos: sed ego non credo: q̄ aliter reperi.

¶ Quid est arsinnum est pondus. 5. 5.

¶ Quid est decamech est pondus. 5. i.

¶ Quid est darchimum est pondus. 3. 5.

¶ Quid est bactath est pondus nouem granorum.

¶ Siliqua est pondus quatuor granorum ordei.

¶ Quid est rasiy est pondus. 3. i. 5.

¶ Versus.

¶ Audi letando quid dicam versificando.

¶ Collige triticeis medicine pondera granis.

¶ Brana quater quinq; scropuli pro pondere sume.

¶ In dragma scropulus ter surgit multiplicatus.

¶ Si solidum quis tres dragmas dimidiabis.

¶ Exagium solido differt in nomine solo.

¶ Aureus exagio solidoq; parificatur.

¶ Constat ex solidis vel ter tribus vnciā dragmis.

¶ Vnciā pars libe duodena quis ambiget inde.

¶ Si queris pondus quis habet sextarius vnius.

¶ Librarum quinque pondus debet mediare.

¶ Cotula sextario differt in nomine solo.

¶ Continet eminas sextarius vt puto binas.

¶ Ut fertur obolus semis scropulus esse probatur.

¶ Cetera mensura non sint tibi nomina cure.

¶ Nam q̄ sunt: ficta sordescuntq; derelicta.

¶ Non eris illustus si tenes qd tenet vsus.

¶ Quarta particula de modo conficiendi omnia necessaria in qualibet aromataria.

¶ Jcēdū ē deiceps vt aromatarū sint bñ docti

et expti i p̄ficiēdo p̄fectiones et elia: quot spēs

sint ponēde p libra mell' vel succari. Et quā

ta cera p libra olei i vnguentis. Et ē dicēdū

ē aliqd de syrupis: inlep sacculis cordialib⁹

emplis: s̄feruis cerotarū: et q̄ cera ē ponēda. et d̄ mixtio

ne aquarū cū syrupis. et d̄ q̄ritate decoctionis i elisteris.

¶ Querit quot spēs sūt ponēde p libra mell'. Dico q̄ i cū

iuscūq; est de mellis p̄pone vel alteri⁹ ligde p̄fectionis ex

melle: regula est pro quacūq; libra mellis: ponantur. 3. y.

specierum: sed aliqui ponunt interdum pro quacūq; lib.

mell. 3. ij. spēs: et hoc forte h̄z veritatē i laxatiuis et tēpore

hyemali. q̄ i hyeme ponunt plures spēs q̄ in estate.

¶ Querit quot spēs ponunt pro libra succari in solida cō

fectiōe. Dico q̄ i solida p̄fectiōe de succaro ponunt. 5. vi.

vel. viij. ad plus spēs p libra succari: s̄z in p̄fectiōib⁹ solidis

cordialib⁹ sufficit. 3. 5. spēs p vna lib. succari. q̄ multitu

do spēs destruit aliqñ saporē p̄fectiōis: et gustū i firmi: vel

ēt s̄m sani hoīs nauseat. ¶ Nota q̄ sūt aliq̄ p̄fectiones

succari i qb⁹ ponunt. 3. ij. spēs. vt in dyasfinicone. et i dyas

fatirione. ¶ Querit de syrupis q̄tū mellis vel succari po

nit p libra aque vel decoctionis. dico q̄ i p̄pone syruporū

in quacūq; lib. aq̄ vel decoctionis ponitur lib. mell' vel suc.

¶ Querit s̄llr de inlep q̄tū d̄ succaro d̄z poni p q̄cūq; li

bra liquoris. dico q̄ in p̄pone inlep i q̄cūq; lib. liquoris. 3.

vij. suc. vel. 3. vi. et aliqñ. 3. v. aliqñ. 3. iij. s̄m q̄ magis dul

ce: aut min⁹ dulce vult facere. Et repit inlep lōgus. i. a quo

sum modice decoctiōis: sed non diu durat. ¶ Aliud est

inlep densum: et magis p̄actuz. q̄ magis coctū. et tale diu

tius durat. ¶ Queritur quot species debent poni in

sacculis cordialibus qui fiunt de sindone: de grana: vel

de scarlato ponitur cōiter. 3. i. vel. 3. i. 5. ad plus. In exteri^o applicādis: vt emplis & saccul^o sp herbe limitantē & dosantur p manipulos. ¶ Querit quōd sūt serue rosate: orabo ragiate vel violate si velis bonā serua^m facere: obes pone re lib. i. cūccari: p dimidia lib. rosaz: v^l alioz floz: pistādo rosas rubeas electas cū cūccaro simul in mortario vel violas aut alios flores. deide predicta cōserua ad solem: tenēda est diebus pluribus.

¶ Querit quot spēs debēt poni in cerotarijs. dico q in cerotarijs mediocrib^o semp ponunt tres vel qtuor. 3. specie rum. & qdlibet cerotuz si est magnū dē. iij. 3. si mediocre y. 3. si paruum. i. 3.

¶ Querit quanta cera dōz poni pro libra olei in vnguētis. Dico q in pōne vnguētōz pro. 3. y. olei ponit cōiter. 3. 5. cere. vnde p lib. i. olei ponunt. 3. iij. cere. ¶ De speciebus vel de puluerib^o in vnguētis ponim^o fm oportunitatem vel fm q volum^o facere vnguētum durum vel molle.

¶ Querit de puluerib^o qd debem^o dare de puluerib^o in potu. De puluerib^o absolute. 3. i. 5. vel. 3. y. & alij. 3. 5. cū vino aut cū aliqua decoctiōe appropriata: vel cū aq distillata. & plus & min^o fm etate & virtutē egrī. & fm q puluis est solutiū. Si qd qreret qre syrui danē cū ags vel cū decoctiōibus siml cōmixtis. De syruijs dico q nō danē cōiter sine ags vel sine decoctiōib^o appropriatis. qd syrui cōmixti cū ags efficiunt magis ligidi. & et meli^o penetrāt ad mēbra: & possunt melius transglutiri. ¶ S3 nota vltēri^o q meli^o ē ponere plus de syruijs & min^o de aq: qd cōtrario. qz maiorē morā trahūt in stō & epate. & sic meli^o digerūt materias peccātē: qd si plus d aq poneret. qz cū multa aq v^l cū multa decoctiōe sūt ligidiore: & citi^o trāseūt a stō & ab epe. vñ debem^o tantā aquā ponere qta sufficiat ad trāsglutinēduz syruijs. S3 aduerte q si volueris aliqū syruijs inlepicare vel clarificare: tūc debes ponere de aq magis: & min^o de syruijs. ¶ Nota q lōge meli^o opant syrui turbidi. i. nō clarificati qd inlepicati: sed aliqñ ad p^lacētā egroz. vt syrui p^leriores appeant necē ē eos clarificare & inlepicare. ¶ Nota vltērius q de syruijs scdm cōm^o practicā exhibem^o. 3. i. 5. tātūndem de aquis vel ad plus. 3. y. de aquis vel loco aquaz decoctiones sūt cōmiscēdo cū syruijs.

¶ Querit de clisterijs qta qntitas decoctiōis dōz administrari: & qta qntitas olei: & qta qntitas cassie: vel yerepigre vel benedictē & alioz electuariōz. Dico de mēsurā decoctiōis administrādē i clisterijs ē qntitas vnus lib. cū dimidia. f. xvij. 3. & sal. 3. i. & yerepigre & bndictē fm oportunitatē & etate ac virtutē: qd aliqñ ponimus. 3. i. aliqñ. 3. 5. & c.

Et hoc totū itellige fm magis & min^o & fm etate & p^lonē: qz in viris & mulierib^o fortis p^lonis predicta qntitas decoctionis salis & olei: & alioz est conueniens qntitas: sed in pueris & debilibus ac delicatis dōz esse minor qntitas. f. subdupla: qz medietas sufficit. In infantibus vero sufficit qntitas vnus ciati in clisterib^o eoz & c. Et oia fiant fm prudentiam & discretionē pitissimoz doctoz medicoz: qz sola discretio facit medicū: sed colliget Auerois.

¶ Quinta particula de colligendis herbis: flozibus: seminibus: & radicibus & c.

¶ Queratur quo tempore sunt colligendi ab aromatarijs flores herbarum: semina: ac radices: & vbi sunt exsiccandi: & quo tempore sunt aque distillande. Dico q in vere: scilicet in mense aprilis & maij: sunt primo herbe: secundo flores colligendi. ¶ Semina vero sunt colligenda in estate: scilicet iunij mense vel iulij: quia tunc sunt cōpleta.

¶ Radices vero in autumnō sunt colligende: quia tunc folia & semina ceciderunt vel sunt exsiccata: & tunc tota virtus herbarum est reposita in radicibus.

¶ Dico vltērius q herbe sunt exsiccande ad vmbzā. Se

mia vero ad lentū solē. ¶ De radicib^o vero distingue. qz qdā sunt ad solē exsiccande: sic sunt radices magne val de grosse: qz dense substantie: vt radix bzonie: reupontici: aristologie: gentiane: mandragore: & sic de consimilibus.

¶ Sed radix yreos: petrosellini: apy: feniculi: gariofilate: assari: & consimiliū: q sunt rariozissimē debēt ad vmbzā exsiccari: & oia p^ldicta. f. herbe: flores: seia: & radices nunq sunt reponēda nisi sint debito mō & cōgruo tpe exsiccata: alioquin putrescerēt. Et cauendū ē ne reponant ad sumū: vel ad solē aut in loco humido vel puluerulēto: qm putrescerēt & virtutē amitterēt. debētq seruari dicte herbe in sacculis de lino. Seia vero ac flores: & radices in sacculis & oēs seozuz & sigillati de p se conferuentur.

¶ Alia doctrina.

¶ Prādū est vltēri^o fm doctrinā Raynaldi de vltēri^o la noua in qdā suo libro de simplicib^o: q ad hoc q ipse herbe ac flores: radices: & seia habeāt singulare virtutē & p^letate ad morbos: sunt colligēda p3 diuersa signa qdāci. Quedaz. n. sunt mobilis. f. qtuor: vt aries: cancer: leo: capricorn^o: & in istis signis mobilib^o colligēde sunt herbe: succi: seia: ac radices laxatiue: qz felici^o & citius opabunt: verbi grā: de herbis: vt megeron sene. laureola De seminib^o: vt semē carthami: semē laureole: De succis: vt scamonea: succ^o yreos: & cucumeris siluestris. De radicibus: vt turbit^o: esula reubarbaz: & similia. Quedaz vero alia signa. f. alia qtuor sunt stabilia seu fixa. f. scorpio: leo: taurus: & aquarius. Et in istis signis sunt colligēde herbe succi: radices: & seia stiptica & strictia: qz sic meli^o opabūt p fluxū & cōtra dissinteriā & vomitū: verbi grā: de herbis: vt plātago: mirtus filices. De succis. vt succ^o citonioz: aca bus: vt turbit^o: esula reubarbaz: & similia. Quedaz vero alia signa qdāci. f. reliq qtuor sunt mediocria. f. neq stabilia: neq mobilis: sed media. f. vgo: sagittarius: gemini: & pisces: in qb^o colligēde sunt herbe: radices: seia: q nec sunt solutina: nec stiptica: vt feniculus: apy: abrotanū: arthēnsia: mēta: & eoz semina.

¶ Alia doctrina.

¶ Qz ista doctrina ē nimis speculatiua p aromatarijs iō dimittat pitissimis doctoz medicis: q tenent hēre notitiaz astrologie: aliogn male curabūt egroz: qz q colligantur in tempore sereno & claro non ventoso: & opz q non colligantur nisi in fine bonitatis & maturitatis earum in suo tempore: non qn sunt vetuste & cōsumpte ppter aliquam infirmitatem earum: & herbe que colliguntur in terris mōtuosis duris sunt fortioris virtutis qz que colliguntur in vallibus & terra pingui & in viridarijs & ortis. Et opz q eligas ex herbis que sunt plus ramose & q sunt p^lere cum seminibus suis sicut debēt eē: sicut stica: dos: mētastrum: mesir. i. diptamus: & asach. i. tribulus marinus: & yfop^o: & similia. Et flores oportet colligi anteq cadant: vt flores alcāne: tormentille: viole: sambaci. i. yfemini: & similia. Sed tempus colligendi fruct^o est qn sunt boni maturi sicut vne: & ficus: dactili: pirra: poma: pruna: & similia. Et semina opz colligi qn icipiūt exsiccare: & cadere: & anteq cadat sup ea aqua que illa destruat. Et tēpus colligēdi radices & ramulos: & cortices: est qn icipiūt cadere folia eoz opz q siccū plantaz ex folijs & ramis eaz expri mant dū sunt adhuc tenere sicut & memithe & gasir. & ē seperuina succus hypogstidos & absinthij: & silij. Et opz q vulnereē plāta seu arbor qm volueris accipere lac ei^o vel lac: rimuz donec plāta viget adhuc i terra. & nō postq est euulsa: sicut. n. volueris facere opū: euforbij: & silia. grā. liter scire debes q radices & folia & rami debent exsiccare anq sint abluta cū aq a terra: & sordib^o eaz: & q sicantur

in loco vmbre vbi non sit humiditas. Et oportet q̄ reponas flores herbarū medicinaliū in capsis de ligno. Et silt herbas stipticas ⁊ radices. Semia vero seruentur in facculis ex corio ea ad melioreꝝ seruationē fm̄ dyascozidē.

¶ Alia doctrina.

¶ Uia prefatꝝ doctrina p̄ aromataris: ⁊ p̄cipue rudiō est aliquatr̄ p̄fusa. Ideo si q̄s interrogaret i q̄bus mētibꝝ particulariter ⁊ sigillatiz sūt colligēde herbe: flores: scia ⁊ radices. Rūdeo q̄ i mēse marty. qz medietate ipsiꝝ p̄ncipiū ē veris: ⁊ terra icipit germinare ⁊ vestire se herbis ⁊ floribꝝ. q̄ herba fuit nuda in hyeme pp̄ v̄tos: niues ⁊ frigora. Collige ergo p̄dicto mēse violas. ⁊ fac d̄ eis trociscos diari. i. d̄ violis ⁊ syrupū violatū. ⁊ oleū violatū. ⁊ si poteris ex eis succū facere: ⁊ serua ipsꝝ. ⁊ potes ēt violas distillare. ⁊ aquā vsui seruare. Exsiccabis ēt ex eis ad vmbraꝝ eodē: ⁊ p̄. ⁊ serua eas. Collige eodē mēse fumi terre. ⁊ fac ex eo syrupū maiorē ⁊ minorē. ⁊ ex eo succū extrabe ⁊ serua. Is ēt possis i p̄ncipio april̄ oia p̄dicta ex fumo terre facere. Itē i isto mēse icipit colligi: mastix vsqz ad finē mēsis april̄is. Collige squillā fm̄ arte: ⁊ fac acetuz squillicū. ⁊ lobbc de sqlla: ⁊ oximel squillicū. ¶ De mēse april̄is: collige eufragiā: ⁊ distilla eā. ⁊ ēt sicā serua eas. qz pro oculis optima ē. Collige flores boraginis ⁊ buglosse ⁊ fac cōseruas ex eis. ⁊ desicca ex eis. ⁊ serua: ⁊ distilla. ⁊ fac aquā boraginis ⁊ buglosse. Collige oculos populi: ⁊ fac vnguentū populēon: qd̄ est optimū ad somnū puocandum in febribꝝ ⁊ in frenē. Collige mētā: maiorā: citrariam: yuaqꝝ maiorē: sparagos: ⁊ serua. Collige flores ⁊ fac oleū yrinū. Collige mellilotū: ⁊ fac emplastrū de melliloto. Collige flores rozisnarini. ⁊ fac dyantos. ⁊ serua cū succaro. ⁊ ex eis sicca: ⁊ vsui serua. ⁊ fac oleum ex eis si volueris. Collige ēt scolopēdriā: betonicā: ⁊ capillos veneris. ⁊ distilla ex eis. ⁊ ēt desicca ⁊ serua. Collige ēt cberyri. i. violas citrinās. ⁊ fac ex eis oleū: qd̄ dicit̄ oleū d̄ cberyri. Collige burzam pastoris. ⁊ distilla: ⁊ exsicca ex ea: ⁊ collige cretanos: ⁊ distilla. ¶ De mēse madij collige rosas rubeas. ⁊ distilla ipsas recētes. ⁊ fac aquā rosatā. ⁊ purifica ad solē. ⁊ extrahe succū eius: ⁊ vsui serua: ⁊ fac ex eis serua rosatā: ⁊ rodoçacaram. i. succaz rosatū rodomele oleū rosatū bonū fm̄ arte. ¶ Pro quo nota q̄ duplt̄ pōt fieri oleū rosatuz. P̄rimo ex rosis icōpletis: ⁊ ex oleo onfacino. ⁊ tale oleū ē magis stipticū: ⁊ confortatiuū: ⁊ frigidū. Scōo potest fieri oleū rosatū ex oleo oliuaz maturaz. ⁊ tale oleū est magis anodinū ⁊ doloris sedatiuū: ⁊ nō est adeo frigidū sicut p̄mūz. Et exsicca ex eis: ⁊ vsui serua. ⁊ serua ēt botros eaz. i. ipas rosiclas icōpletas añ opationē. qz s̄ stipticiores ⁊ cor dialiores: ⁊ fac ēt ex eis trociscos dyarodō. Collige ēt eodē mēse papa. albū ⁊ rubeū ⁊ nigrū: ⁊ vsui serua: ⁊ fac opiū eodē mēse: ⁊ fac p̄pogstidos. Collige camomillā: ⁊ fac eiꝝ oleū: ⁊ exsicca flores eiꝝ: ⁊ serua. Collige ēt flores genestre: ⁊ fac ex eis mel genestratū bonū p̄ scrophulis: ⁊ fac ēt ex eis aquā distillatā p̄ arenulis. Collige flores malue: ⁊ fac ex eis mel maluatū bonū p̄ asmate ⁊ tussī. Collige anetuz ⁊ fac oleum: ⁊ collige capita iusquiami: ⁊ sicca. Collige semen burse pastoris: ⁊ serua: collige saluiam: ⁊ distilla: ⁊ desicca ex ea: ⁊ vsui serua. Collige etiam hermodactilos secundum quosdam: sed ego puto q̄ melius colligant̄ de mēse augusti. Et collige gummi edere rē. colligitur etiā in isto mēse manna tā in ozietē q̄ i cal. b̄ria: qz tunc ros ille p̄ciosus de celo cadit.

¶ De mēse iuny. Collige oēs herbas seruādas. vt cedron origanū: pulegiū: sticad. puliū. celcica: abrotanū: absinthiū: prassiū seu marub. eupatoriū: ypicon: camedreos: car: epi theos: saturegiā: rosmarinū: cetaureā maiorē ⁊ minorē: arthemisiā: agrimonīā: pentafilon: millefoliū: betonicaz: thimū: epitibū: yfopū: ⁊ oēs alias herbas vsuales: q̄rū neqz

scia: neqz radices sunt in vsu. Collige ēt balaustias ⁊ reserua: fit ēt aloes in fine huiꝝ mēsis ex succis herbe çambayne: fit ēt succus ligritie ex radicibꝝ eiꝝ: ⁊ vsui reseruet: s̄ radices eiꝝ de mēse augusti colligunt̄ exsiccant ⁊ reseruant. Collige ciminū: anisuz. In isto etiā mēse colligit̄ thbus: ver nix armoniacū: oppoñacū: sed aliq̄ dicit̄ q̄ colligunt̄ de mēse may. In isto ēt mēse fit scamonea: ⁊ est succꝝ ispiatꝝ cuiusdā sp̄ci volubilis: vel cuiusdā sp̄ci titimalli.

¶ De mēse iuly. Collige semē laureole: ⁊ fac elm̄ ex lacte anabule. Collige succū cucumeris agrestis: ⁊ reserua: ⁊ fac ide pillas ad ydropisim. Collige coziadrū: semē fenugreci semē genestre: semē staphisagrie: semē macedonici: semen petrofillini: apy: rutbe: semē iusgami: grana solis: semen si napi: vrtice: eruce: semē arnoglosse. i. plātaginis. Scia quatuor: miora fra. s. scariole: endiuie: lactuce: ⁊ portulace: ⁊ semina q̄tuor: maiorā fra. s. angurie: citrulli: melonis: ⁊ cucur bite. Collige ēt semē leuistici: ⁊ semē cicute: ⁊ pastinace siluestris: carui: fac etiā acaciā in fine huiꝝ mēsis ex succo p̄uncelloꝝ siluestriū: ⁊ ad solē desicca. Collige ēt antheras i fine p̄dicti mēsis vel in fine augusti. collige ēt siseleos. i. semē siteris mōtani: ⁊ semē nasturcy ⁊ pigani. i. semē rutbe.

¶ De mēse augu. Collige radices saxifragie: ⁊ radices ligri. radices acozi: ⁊ radices cipi: galāge: radices mādra. radices bzionie: radices brusci: radices reupon. cassie lignee: radices piretri. Collige radices diptami: ⁊ tormētille: ⁊ radices fabe iuerse. i. solatri maioris. Collige radices gētiane: radices esule: ⁊ aristol. lon. ⁊ rotunde: ⁊ radices curcume. ⁊ collige radices enule. radices triū solidap: radices su. i. valerīe: radices meu: ⁊ radices gariofilate: radices suchaba: ⁊ bdegar: radices apy: petrofillini: feniculi: bruscy spargi: yreos. rē. Collige ēt in isto mēse semē ⁊ radices peornie. In isto etiam mēse fit viscus: ⁊ fit etiā terbentina de granis viridibus.

¶ De mēse septēbris. Collige agnū castū. i. eius semen ⁊ radices caparoz: ac ytrinūqz ellebozi albi. s. ⁊ nigri. Collige radices pancedani. Collige linguā ceruinā. i. scolopendriā. Et collige citrach: capillos veneris. Collige ēt flores ⁊ semē feniculi ⁊ exsicca: quia tunc perfectū est semē eius.

¶ De mēse octobris. Collige filependulā: cetaureā: absinthium: ⁊ ciclamen.

¶ De mēse nouēbris. Collige linguaz cedri: ⁊ fmaliquos collige esulā ⁊ megeron.

¶ De mēse decembris. Collige baccas lauri: ⁊ fac oleū laurinum: ⁊ oleum de lentisco: ⁊ collige fructus iuniperi: ⁊ poma mandragore.

¶ De mēse ianuary. Collige fructus brusci: ⁊ radices yringoz: ⁊ ofice eas: cortices citri. ofice ⁊ reserua.

¶ De mēse february. Collige cimbalarias epaticas p̄monarias. Et icipe colligere violas vsqz ad mēsem marty iclusue vt supra dixi.

¶ Nota vltorius q̄ omnes aqua distillate que fiunt ex herbis debēt fieri in vere. s. a medietate marty vsqz ad totū mensem may iclusue: ⁊ postq̄ facte fuerint debent stare ad solē saltē diebus. xv. vt purificentur a fumo. Sed si vis vt nullo mō sapiant de fumo distilla eas in duplici vase. s. ponēdo alembicū in balneo marie.

¶ Si cupiunt rudes aromatarū esse doctri de ifinitis ferre preparationibus multaz simpliciu medicinarū: mineraliū ⁊ nō meraliū: vsualiu ⁊ nō vsualiu: vtputa de ablutionibus: obustionibus: assationibꝝ: purificationibus: preparationibus: specieꝝ salis ⁊ decotionibus: ⁊ extractionibus: eozū: ⁊ quasi de ifinitis rebus huiusmodi: recurrant ad librum Seruitoris: qui liber est eis valde necessarius: vnde sepe studeant ⁊ legant in eo cum bona intelligētia: qz in eo ifinita reperient ex quibus nō solū vtilitatē: sed honorem cum gloria reportabunt.

C Sexta particula de conseruatione medicinarum simplicium et compositarum.

Odo discurrendum est et breuiter loquendum de conseruatione tam simplicium quam compositarum medicinarum. et sic Serapio in capulo trigesimo quarto antidotary sui ponat stabilitate et tempore duratiōis quādam medicinarum compositarum. de simplicibus tamen nullā fecit mentionem. Ego itaque decreui ad clariorē aromatariorum noticiam priorū vltimā quādā doctrinā hic tradere in p̄durationē et p̄seruationē medicinarum tam simplicium quam compositarum. deinde sp̄aliores doctrinā faciā de p̄dictis. quia p̄ticulariter quasdam earum tū sub p̄p̄edio notificādo: vt saltē ex hac doctrina istruant aromatarij veteres ac medicinas resolutas abycere: vt doctri medicū et famosissimi doctores ex ac fidelitate aromatariorum vtilitate p̄sequi valeāt et honores. **C** In p̄mis igitur de quibus aromatarij sibi locū aptum elligere in quo apotecam aptissimam ad res medicinales p̄seruādas ita quod sit a ventis et a sole defensa. et quod non sit humida nec fumosa: aut puluerulenta. quia p̄dicta omnia hānt tam simplices quam compositas medicinas corrumpere: aut alterare. **C** Incipiamus ergo cum dei gratia a floribus herbis: scilicet radicibus. p̄mo quo notādū est quod quāto aliquid res simplex fuerit rarior: sicut: tāto minor tempore p̄seruetur: quia est magis apta resolutōi. vt a p̄trariis alteratibus resoluatur et p̄cipue si longo tempore teneatur. Quia scdm̄ p̄m̄ tps̄ est cā corruptiōis oīum. quia omnia senescunt in tempore. et quia flores herbarum sunt rarioris et subtilioris subiecti herbe. id est minor tempore p̄seruantur. et idē vsq; ad annū p̄seruantur: et non vltra. quia in capite anni renouari debent abyciēdo veteres: et reponēdo nouos exsiccando eos p̄mo ad vmbriā: vt sūt viole rose: flores boraginis et buglosse. et melliloti. flores anthos. i. rozismarini. Lōs sūt herbe l̄ possint magis p̄seruari quam flores. tūti tū est vt singulis annis renouentur. De seminibus vō dico vsq; ad duos annos comseruantur p̄ter minuta semina frigida que debet quolibet anno renouari. et sūt ex fructibus pinee. et p̄bistici renouentur de anno in annū et amigdale cum auellanis: prunis: ficibus scilicet besten et dactylis. De radicibus distinguendū est: quoniam quedam sunt subtiles et rare subiecti: vt radices valeriane: et petroselinici: apy: gariofilate: baccare: saxifragie. diptami tomentile: berrnodactilorum: et consimiliū. et isto modo quolibet anno renouantur. Alie sunt grosse et dense substantie. vt reuonticum: et radices bionie: paucedani: meu. arifoligie. et iste conseruantur per duos et tres annos.

C Sequimur ergo et dicam de p̄seruatōe et p̄duratōe solutiuorum simplicium s̄ ordinē Mesue de vno quoque sigillatim pertractando.

C Et primo de aloē. **S**ergo querat quāto tempore durat aloē. Dico quod potest conseruari vsq; ad .x. annos: et caue ne in loco hūido teneatur: nec in loco ventoso: neque ad solem: nec ad fumum: nec p̄pe ignē: quia virtus eius resoluatur.

C Nota vltimū quod aloes potest sophisticari et adulterari: vñ p̄ hoc lege Mesue in capulo p̄mo de aloē: et ibi repies conditiones vñ aloes et adulterati. Dosis ei est ab aur. .v. vsq; ad .z. .ij. Et isusioi ab aur. .i. vsq; ad .z. .ij. Quid autem sit aloes et quod fiat et ex quibus herba: et quod p̄uita: dcm̄ est sufficiētē sup̄ p̄ma p̄ticia cum de legno aloes mētio facta fuit.

C De mirabolanis. **I**co quod mirabolanoz quoniam sunt spēs et s̄ opinionē aliquoz ab vna et eadē arborē p̄ducunt. In diuersis tamē temporibus: vñ citrini durant duobus annis. Emblici vero et bellerici. viij. annis conseruantur.

C Rebuli quatuor annis. Sed Rebuli conditi. x. ann. **C** Indi septē annis: vñ citrini minor tempore oib; p̄seruantur: quia rarioris sunt subiecti: et ex p̄mo germine p̄ducti. Et oēs qui sumunt mirabol. timeant boreā supueniētē et non comedant pisces.

C Potio citrinorum est a .z. .ij. vsq; ad .v. Et isusioz a .z. .v. vsq; ad .xx. et potio Rebuloz tritoz est a .z. .ij. vsq; ad .iiij. Et isusioz

soz a .z. .iiij. vsq; ad .xx. **C** Potio idoz est sic Rebuloz. Potio vō emblicoz tritoz est ab aur. .i. vsq; ad .ij. Et isusioz ab aur. .ij. vsq; ad aur. .vi.

C De reubarbaro. **I**co quod reubarbarum quoniam est electum non adulteratum neque examinatum p̄ annos. iij. p̄seruat. P̄seruat autem a putrefactōe si suplineatur cum cera liquata solū cum modica terbetina aut cum cera sola: aut si sepellatur in melle taberced: aut si sepellatur et inuolatur in milio: aut cum semine **C** Nota quod reubarbarum potest adulterari. vñ lege Mesue in capulo p̄mo de reubarbaro: et ibi discas cognoscere vñ reubarbarum a falso. Potio eius isusio in eo est a .z. .ij. .v. vsq; ad .x. Et potio p̄ticti est a .z. .i. vsq; ad .iiij.

C De cassia fistula. **I**co quod cassia fistula p̄ferat p̄ annū et in loco hūido: non tū excessiue. Melior autem cassia fistula est illa que est grauis in pondere et pinguis in substantia: ac luces et nigra in colore et grossa in canulis: ac dulcis in sapore. **C** Nota tū quod aliquid ledit stōz et mouet in ventre torridos.

C De tamarindis. **I**co quod tamarindi sunt dactyli acetosi: et sunt ex fructibus palmaz siluestriū: et sunt ex medicis nobilib; non excedentes in opatōe et p̄ferant p̄ annos. iij. Et cauendū est ne aqua aut alia res mollis et hūida cadat super eos: quia putrescerēt. Modus autem p̄seruādi eos est vt eos bene strictos et calcatos in vaso vitreo bene obturato reponas et in loco recēti et sic. ipsas vas teneas. Potio. n. eoz est ab .z. .ij. vsq; ad .v.

C De manna. **A**nna est res de celo cadens super quāsdā plātas: cuius mās est vapor qui elleuat cum accidit digō et maturatio in aere quādo est equalis et secundus in letis aspectibus: vnde aliquando cadit super lapides et aliquādo super arbores: et cum cadit super arbores suscipit proprietates et virtutes ramoz plātarum ac folioz: et non super quos cadit. Durat autem et p̄seruat p̄ annū bene obturato vase. Sumunt autem plūis et pluuia ac oīs hūiditas destruit eā. Salsificat: res autem adulterat eā: vñ lege Mesue: et ad quā sit magna adulterata ex succa. albidissimo et amido sil. Dosis eius est a .z. .vi. vsq; ad .xv.

C De aqua lactis. **I**co quod aqua lactis est mās isusioz: et dicitur esse recēs boni saporis et odoris: et nodū teneatur: quia cito corrūpit. Et fit ex lacte iuuenū capraz et nigraz: recēter ferat et boni pascui bonaz herbarum. Post hoc est aqua lactis ex lacte oīū: s̄ capraz est melior et efficacior. Dosis eius est ab .z. .ij. vsq; ad .z. .vi.

C De rosa. **I**co quod rosa est duarum spēs. scilicet alba et rubea: vñ alba est magis s̄ra et magis stiptica quam rubea. Rosa vō rubea est nobilior alba: cuius succus dicitur esse recēs equalititer solutiuus. Et est et eius succus callis in p̄mo gradu: p̄p̄ exclusionē eius a re terrestri. Et rose ru. exsiccate sunt magis stiptice quam recētes. Et rose ru. icōplete sunt magis s̄re et magis stiptice quam p̄plete: et semē earum est adhuc fortius in s̄ritate et stipticitate. Lōseruantur autem rose vsq; ad annū: et sūt succus earum vsq; ad annū: s̄ vt melius a putrefactōe reseruetur p̄ olei fundēdū est super eo in fiala vel in vase in quo reponit. deīn obturetur obturatōe vltima ne exaller virtus eius. Potio succi rosarū est ab .z. .i. vsq; ad .ij. cum succaro. Et potio syrupi facti cum succo earum est ab .z. .ij. vsq; ad .v.

C De violis. **I**co quod viole sunt medicina temperata p̄ueniēs: et ex p̄mis s̄tib; veris. et debent colligi de mēse februario quoniam non inuēit calor aut pluuia dissolues et dissipās virtutē eius. S̄ra est et hūida in p̄mo gradu. quā vō est sicca est minus s̄ra et minus hūida: Succus eius est lenitiuus nāe. Lōseruatur autem sic succus rosa. p̄ annū. Et sūt viole sicce p̄ferant vsq; ad annū et non vltra. In capite vō anni renouari debent: abyciēdo antequam reponēdo nouas: potio earum est a .z. .ij. vsq; ad .iiij. Et conditi earum ab .z. .i. vsq; ad .ij. et uilep earum ab .z. .ij. vsq; ad .vi.

De absintho

Ico qm meli^o absinthii est romanu. r pcpue qd e remotu ab odore r a pntia maris: qz vapor maris resoluit virtute q e in superficie folioz eius. Est aut absinthii ca. in pmo gradu. r sic. in scdo. Cōseruat aut per annu. Colligi aut qz de mese aprilis de mane an ortu solis r nō in meridie dū sol reuerberat ipsz: qz tūc a calore solis vit^o superficie folioz ei^o aliqliter e resoluta. Doz ei^o decocti aut ifusi potio e a. 3. v. vsqz ad. vii. Et pulueris e^o a. 3. v. vsqz ad. iij.

De sticados.

Ico qz vtili^o r meli^o e sticados arabicu r meliores sunt flores. Calm e in pmo. sic. in scdo gradu. Et cōseruat p anū aut. y. ad plus. decoctōis eius potio e ab. 3. v. vsqz ad. vii.

De fumo terre.

Ico qz fum^o terre e ex medicis bñdictis. cui^o abundātia minxit ei^o p̄ciositate. r est solutiū nāe. Melior est cui^o herba e viridis. r cui^o folia sunt plana r tenera. cui^o flos e subuiolaceus. Lrispus vero nō e bon^o: Collectōis tps meli^o e in pncipio veris. ei^o vero semē in fine veris colligit. De p̄lone vero ei^o alig dicit qz e ffe cōplonis in p̄mē. s; fm veritate declinat qd latus calitatis: r lz calitas sit in eo mior s̄tate. tñ e i superficie dñans: r e sicus in scdo r semē ei^o calz. Inter oia simplicia mūdi nō reperit ei par in mūdificando sanguinē r pcpue si succus e^o bibitus fuerit calidus cū cūccaro vel m̄mixtus cū aqua lactis. Succu ipsius est potio ab. 3. 5. vsqz ad. y. Et decoctōis eius ab. 3. x. vsqz ad. xv. Et pulueris ei^o a. 3. iij. vsqz ad. y.

De eupatorio.

Ico qz eupatoriu^o s; salernitāos e saluia siluestris s; serapione e canaparia. nō qd illa ex q̄ fit canapa ad modū lini. s; iō canaparia dī: qz ad illi^o silitudinē pducit folia. Scdm vero Mesue e herba lōgitudinis cubiti amaritudinis mate: folia cui^o sunt sic folia centauri: r mioris viridia: s; sunt aspa r icia rē. Colligit in fine veris: r est melior opario succi e^o r et in vere. ca. e in pmo. sic. in scdo. Cōseruat aut p anū a herba q̄ succ^o ei^o. Decoctionis eius potio est ab. 3. iij. vsqz ad. vi. Et puluis eius a. 3. y. vsqz ad. iij. Et loco eius ponitur in defectu ipsius absinthii r assari an mediū ponderis ipsius.

De epithimo.

Ico qz epithimū dī q̄ sit supra thimū nascēs. Est. n. ex herbis supererescētib^o alyis plātis r q̄si e silis cuscute: r aliqñ excrefcit sup balatce: r aliqñ super spēs origāi: r e duplex: ortese r syru. r p̄lonis ca. r sic. i fo. lz. s; ponat ipsz ca. i tertio. Cōseruat aut p anū r non vltra. Potio ei^o in decoctōe e. a. 3. v. vsqz ad. xx. Et plueris e^o a. 3. iij. vsqz ad. vii. Illi aut q̄ sumit vitet acceptōez ei^o i estate.

De yfopo quod vocatur basce.

Ico qz qdā dicit qz e yfop^o ortēsis. Alij dicit qz est vna ex spēbus origani ca. p̄lonis r sic. in scdo gradu: r p̄suat p anū. Doz ei^o decoctōis e a. 3. v. vsqz ad. x. Et pulueris ei^o a. 3. y. vsqz ad. iij.

De yfopo montano.

Ico qz yfopus e duoz modoz. s. ortēsis r mōtan^o: durat r p̄suat p annū. decoctōis eius potio est a. 3. vi. vsqz ad. x. Et pulueris ei^o a. 3. iij. vsqz ad. vii.

De prunis.

Ico qz prunoz qdā danī ad alterādū r qdā ad soluedū: vñ alba r citrina ad op^o m̄dicie nō valent. Et ex eis sūt muca. i. medij saporis iter acrē r dulcē. Et hec danī magis ad alterādū sanguinē r colām r ca. hūiores. Et sūt ex eis dulcia: r hec danī magis ad soluedū s; vtraqz tā muca q̄ dulcia alterāt: s; muca magis r vtraqz solonē leuē faciūt: sed pls r min^o: qz muca minus r dulcia magis r hūida pls lubricāt q̄ secca. Damascena vero r armena in oib^o illis sunt fortiora: dulcia sunt fere tempa

ta inter calitatem r s̄tate: sed magis declinant ad s̄tate r sunt humida in scdo. Muca vero sunt fra in pncipio sc̄i r oia sunt refrigeratiua: nocent stō: sunt pauci nutrimenti. Cōseruant aut p annū. Potio aq. i. decoctionis eaz est circiter lib. i. cum cūccaro.

De psilio.

Ico qz psiliū e de alteratib^o facientib^o solonē: r est triplex albū: subnigrū: r purpureū: meli^o aut e illō qd e grossuz r p̄letū graue: ita qz submergit in aq: hz aut psiliū p̄lonē diuersaz i duab^o substātys ei^o q̄ separi possunt: qz in cortice exteriori e ffe r humide p̄lonis i fo gradu s; dya. Suba. n. ei^o medularis e ca. r sic. in q̄rto gradu r acuta vebementer rubificans rubificatiua r icisina. Cōseruat aut ab vno āno vsqz ad duos. Potio ipsi^o e a. 3. i. vsqz ad. iij. Timeat aut ipsuz hñs debilitatē viscerz. Nota qz n̄ p̄dcō caplo de psilio vñ e discordia iter ruffuz r dya/ scōidē: de p̄lone psily: qz dī a Mesue qd s̄ba exterior ex tēsa sup corticē e ex mltū in frantib^o: r dicit ruffuz qd e fra r hūida in tertio r excessit: r dicit dya. qd e in scdo: illud est veri^o. Inq. n. hyp. in epidimys qd non eleuat res fra iuncta cum humiditate supra 2° gradum: r dicit Galienus qz hūida res non transgredit metā vsqz ad quā pōt regimen hoīs extēdi. pp qd nō iuenim^o hūidū eē cām volozis iquā tū hūidū: s; iquātū pōt eē cū mā in q̄ritate sua mouet ad p̄tinuī solonē rē.

De capillo veneris.

Ico qz capillus veneris q̄ alyis noib^o dī coriadrū putei vel capillus fontiu: vel capillus hoīs nemo/ ralis vel capill^o porcin^o ponit tēpate p̄lonis a. 3. r vix r̄seruat p anū. qz e subtil^o r rare s̄be. Potio decoctōis eoz qñ q̄rit per ipsos solutio p vētrē est circiter lib. i.

De assaro.

Ico qz assaz e radix herbe aromaticę: q̄ assara bac cara dī. r e ca. r sic. i tertio gradu. lz dya. dicit veri^o. qz e ca. in scdo: r sic. i tertio. r e magis p̄uocatiuum r subtiliatiuū: r aperitiuū oppilonū q̄ solutiū. Cōseruat aut p anū. Doz ei^o ifusiōis e ab aur. y. vsqz ad. iij. Et pulueris ei^o a. 3. i. vsqz ad aur. y.

De hall.

Ico qz galloy electio sumit a q̄ruoz p̄ditionibus p̄rio a colore. qz ruffuz e melior alyis. Scdo ab etate. qz q̄sto antiquoz tāto melior. Tertio a mortu qz ille qz e velocior e melior r cali^o. Quarto a coitu. qz si sit fortis i coitu. i dimicādo. qz si fortiter dimicaf: fortiter coit. potio iuris galli e circiter lib. y.

De volubili.

Ico qz volubilis e pluriū spēz fm Mesue: s; magna magis p̄ualet oib^o. nisi qz apit ozificia vena r: r educit sanguinem. r multū extenuat: qz. s. ex vltia specie volubil. s. ex q̄rta specie volubil fit scamonea. s. ex lacte ei^o coagulato. r e p̄nitiosa. lege Mesue: iter p̄ditas species hñs folia citruli: cui^o flos est sic ampule adberentes adiuicēz. r vocaf lupul^o: r est valde mūdificatiū s̄a guis. magna vō fac flores albos strictos i pncipio: r latos i fine ad modū tube. r hz lac. Potio decoctōis magne e circiter 3. iij. Et ifusio ei^o i aq̄ casei e circiter. 3. iij. lupuli vō ifusiōis i aq̄ casei potio e circiter lib. i.

De scamonea.

Ico qz scamonea e solutiū magnū: qz solutiū s; solutiū. qz est solutiū ātonomafice. i. p̄ excel/ lentiā: r est gñali^o sup oia solutiua. Sit aut ex succo eius s; species volubil. Cui^o folia sūt i modū sagitte ala te. Nascit aut i anthiochia r armenia: r corasceni: r i p̄tib^o arabie r turchie: s; anthiochena p̄ualet alyis: vñ lege i me sue. qz ibi oialati^o repies. Sed nota qz bona scamonea dī h̄re seprez p̄ditiōes. p̄rio vt i colore sit cinericia r subpa lida. Scdo i tactu vt sit frāgibil. Tertio vt sit lacticiū per applicationem ipsius ad linguaz: vt resulter lac ex tā li tactu lingue cū salina. Quarto qz sit leuis in pondere. Quinto qz sit boni odoris. Sexto qz sit antiochena. Septimo qz sit antiqua non recens.

Uterius notandum

Saladini

327

est q' ipa scamonea hz quinq' nocumeta: Primum est q' ledit stom: r cor. Secundo gnat verostatē mordacitiaz. Tertio generat calitatē: r inflamatioez excessiuam. Quarto excoziat itestina. Quinto q' ei' ipressio est supra vtutes r mēbra. Corrigunt aut ista nocumeta si cuz mastice pparent. r meli' si decoq' i citonio. r fiat dragridiū. Cōseruat aut ānis. xij. Dosis ei' ē a granis. v. vsq' ad. xij.

De turbit.

Ico q' turbit ē radix herbe. cui' folia sunt sic folia ferrule. minora tñ. r ē ca. i. tertio gradu. Et turbit bonū d'z h're septē ppetates. Prio q' sit cādidū. Scdo q' sit vacuū r arūdinofus. Tertio q' sit gūmosum. Quarto q' cortex sit cinerici'. Quīto q' sit planū nō asperū. Sexto q' sit recēs. Septimo q' sit facile frāg' hile. Itē nocumeta turbit pncipalr sūt tria. Primo q' gnat v' tofitarē. r ē tarde solonis. r hoc tollit mixtio cingib. cū eo. Scdo q' cāt nauseam r subuersionē i stō: r hoc tollit medicina pfortās eū sicut mixtio mastice r gallie aromaticē. Tertium ē q' exsiccādo corp' i principio nauseare facit. r hoc tollit cūccay: r oleū amigdalārū dulciū. Cōseruat aut turbit ānis qtuor: r vltra. Dosis ei' puluericati r triti ē a 3. i. vsq' ad. ij. Et decoctōis ei' a 3. ij. vsq' ad. iij.

De agarico.

Ico q' agaric' ē duplex. s. masculus r feia: s. feia ē melior: qz masculus ē lōgus: niger: r grauis durus hñs neruos i fractis suis. S. feia ē laudata i sex ppetatib'. Quia pmo d'z eē albissim'. Scdo leuis. Tertio vebemēter frāgibilis. Quarto porofus. Quinto q' gustui i pncipio appet dulcis: deide seq' amaritudo. Sexto q' sit frpticus aliquāl: r ē ca. i. pmo. sic. i scdo. r ipse ē ex medicis magni iuuamēti. r nascit' ppe magnas arbores qv' iaz ex antiquitate cecidit corrossio r putrefactio. r ē ei' gnatio sicut gnatio fūgoz. imo qdā extiauerūt q' sit fung'. r ita videt' r ē medicina familie s. Democritū. r fert oib' etar: h' r i oī tpe: r ē medicina oīum oppilonū. Cōseruat aut p ānos tres vsq' ad qtuor: dūmō ab hūiditate puluere r fumo pseruet. Dosis ei' ē puluericati r triti a 3. i. vsq' ad. ij. r i decoctōe a 3. i. vsq' ad. v.

De collogntida.

Ico q' collogntida ē cucurbita d'ferti q' nascit' i plāta. quā ē fel terre vocāt: eo q' i toto ambitu ortus ei' interficit herbas. r ē sic venenū eis. vñ arabes ap pellāt necē plāta: a terra sup quā iacet. vñ sic adusta: r folia ei' s' filia folys cucurbitē. r sic extēdūt sup terrā. r ē duplex. s. mascul' r feia. mascul' ē grauis cū duricie attinens aspitati r nigredini: s. feia ē a sapiētib' mag' laudata. r ē vt beāt has ppetates: vt prio sit grossa: scdo sit leuis: tertio q' sit pplete maturitatis: ita q' nunq' colligat' imatura: q' rto q' iteri' sit pulposa r rara ac leuis: gnto q' sit albissima: sexto q' qñ plāta ei' hz vñā solā collogntidā abyciat: r nullo mō colligat'. r ē ca. r sic. p'lonis i tertio. Nocumeta at collogntide sunt qtuor: r pmo q' ifert nocumentū stō. cordi. r epati. Secūduz ē turbatio r iflatio atqz subuersio vētris. r oīum itestinozum. Tertiu ē apitio venaz cū sanguis euōne. Quartū ē viscerum r venaz excoziatio r nō ē pluericāda i vltio nec subtilissime: qz excoziaret viscera r venas. Cōseruat aut p ānos. iij. r si i debito loco reponat'. Dof ipsi' est kirat. vi. vsq' ad. x. Qui aut sumit ex ea timeat frigus r estum.

De polipodio.

Ico q' polipodij ē radix cuiusdā plāte q' diuersifi cat' i ortu suo: qz aliqui nascit' sup arbores q' r. inas. vñ pp h' grec' noiauit filicē arboz. qz in folys silat' filici. r aliqui nascit' sup lapides: s. qd nascit' i arborib': r maxie q' r canis ē pfectior. qz lapideū hz hūiditatē supfluā r idigestā cāns v'etostatē nauseā: r subuersionē: r ē ca. in tertio r sic. in scdo: r qd nascit' in arborib' gladiū d'z h're sex ppetates. Et pmo q' sit quarcinū. scdo q' sit grossum. tertio q' ei' col

lor aliq'liter picipet nigredie r rubedie: s. paz. q' rto q' ei' r fractū sit sic color: fusti. gnto q' in eo sit aliqd aromatici tatis. sexto q' i eo sit dulcedo cū aliquali stipticitate retin: quēs ex gustu ex amaritudine aliqd: r pcpue qñ est recens. Corrigit aut ei' v'etostitas miscēdo ei' co anisū. vel semē fe ni. aut paz cingib. Cōseruat aut vsq' ad ānū. r valde p'fert r dropicis. siccat' ad vmbraz. Dof ei' ē a 3. ij. vsq' ad aur. iij.

De squilla.

Ico q' squilla idem ē q' cepe muris: r sic dicit. S. duplex ē ei' iuuamēti: qz solone educit mās: r cū hoc pparat eas ad soluēdū. r illa ē melior q' hz parē. i. sotiā. q. n. sola nascit' ē venenosa sic d'f: r q' nascit' i locis liberis ē melior. r ē ca. i. tertio. Et nō scidit' cū cultello ferreo: s. ligneo: r nō capiant' ptes extreme r exteriores nec medullū: qz nō valēt: s. ptes e' mediocres q' hñt sp' d'ozē r psumū filo se parati sumat: ne vna ps aliā tāgat: r exsiccent' ad vmbraz diebus. xl. postea ex eis fiat acetum sgliticum r loboc de sqlla. Cōseruat aut suspēsa ānis. ij. plāta vō in terra durat ānis. x. Potio. n. aceti ei' ē a 3. v. vsq' ad. xij. Et oximellis ei' ab aur. vi. vsq' ad. 3. ij. r trocif. ei' a 3. ij. vsq' ad. iij.

De hermodactilis.

Ico q' hermodactilus ē radix herbe mōtane: r ei' ali' ē lōgus sic digit' ali' ē rotūdus: s. rotūd' ē de quo loqmur: r ei' ali' ē alb': ali' ē rube': ali' niger. Melior ē oibus h're. ij. ppetates bonas. Prio q' sit albus Scdo q' beāt verā albedinē it' r extra. Tertio q' sit grossus mediocris duritiei. rar' vō lax' r leuis d'bilis ē. Rube' vō r niger penit' mali r euitād: r q' nascit' ppe sglā: aut p pe rasanū meliorat' i d'itōib' suis: r colligi d'z tpe vis potius q' alio tpe. r isti sunt meliores q' sūt exsiccati p mediū ānū r i illis ē hūiditas supflua disponēs ad tria nocumeta q' facit: s. cūpinū: mastix: r c'ci'. tollit ab eo nocumeta d'ca: ē ca. r sic. in pncipio scdi: s. i eo hūiditas accitialis sit superflua q' inimicat' stō. Cōseruat aut ānis trib' si remor' fuerit ab hūiditate r puluere: pzo quo notādū ē q' n' an' debita exsiccatōz reponant' imediate putrescūt. Dof eoz ē ab aur. v. vsq' ad. ij.

De yreos.

Ico q' yreos ē radix herbe s. grecū q' lilialis d'f' due sūt spēs. Quaz vna floz ē facit purpureū hñtē gradatiōez diuersitatis i purpuratōe: sic hz arc' terrois q' arc' d'f' yris: r ad similitudinē illi' vocat' ē yreos. Et alia spēs ē facit flozē albū. purpure' ē ca. r sic. i scdo. Melior ps plāte ē e' radix. deñ flos e' purpure' q' ē oib' melior albo r mel' tps collectōis radici r floz ei' ē tps veris. Succ' radi' cū ei' valde pdest' r dropis: s. nocet stō: s. corrigit' cū aq' lactis r melle cū pauco mastice. Exsiccat' e' radices ad vmbraz sute cū filo: ita q' vna non tangat aliā. Cōseruat aut per annos duos si pseruet' ab humiditate r puluere. Dof eius est a 3. ij. vsq' ad. vi.

De cucumere siluestri.

Ico q' cucumer siluestris. i. asininus est fructus si cut cucumer paruis asperitatis plenū est r amari tudinis vere: r eius plāta folia hz filia folys cucu meris tamen asperiora. Melior pars plante est fruct' ipsi us bene maturus ppletus r citrinus in quo nulla sit viriditas: r post ipsum fructus est radix in bonitate: sed fructus eius incōpletus est malus r pnciosus educens sanguines solone. Luct: mer ipse siluestris est ca. r sic. complexiōis in tertio: r aliqui dicit' q' est fortius solutiū q' scamonea: qz excoziat r aperit venaz ozificia: vñ generat crudeles toz tiones vētris: r facit solonem cū angustia. r ē tarde opatio nis: r emēdan' ei' nocumeta si cū succo ei' adiūgat' aliqd de bdellio: aut ex dragagato: aut si p'p'et' cū lacte onici re cēti: aut cū aq' mellis: r facilitat' ei' opatio si paz salis g' me misceat' cū succo eius. Et species allefangine addūt vi gorē virtuti ipsi'. Et cōseruat' sic' eius triēnio. Radix pp 5

pp 5

Liber

vero ei⁹ seruat^r annis. vi. lz recēs melius operet^r q̄ sicca. Colligit^r aut^r succus in estate. s. in fine iuly in dieb⁹ canicu- laribus. Dosis succi ei⁹ ē a granis. x. vsq; ad. 3. i. ⁊ puluer: s radicis eius est a granis. xv. vsq; ad. 3. 5. Et aque decoctio- nis radicū eius est a. 3. y. vsq; ad. iij.

De centaurea.

Ico q̄ centaurea ē duplex. s. maior ⁊ minor. vtraq; ē amarissima: s. minor amarior ē maiori. vñ a gbul- das fel terre dr. ⁊ minor ē melior in oi re cuius flo- res ⁊ stipites hñt colorē citrinū ⁊ paleare. Et melior ps plā- te sunt flores ⁊ seia ipsi⁹. Et meli⁹ tps collectionis ei⁹ ē pñ- cipiū estatis. est ca. ⁊ sic. in scdo: s. ruffus dicit i pncipio ter- ty. Dosis ei⁹ est a tertia pte vni⁹. 3. vsq; ad. 3. i. 5. Et in deco- ctionib⁹ ab. 3. i. vsq; ad. iij. Lōseruat^r p annū.

De cartamo.

Ico q̄ cartam⁹ ē duoz modoz. s. domestic⁹ ⁊ silue- stris: s. domestic⁹ ē melior. ⁊ dr crocus ortēsis. Et melior ps plāte ei⁹ ē semē. deinde flos: s. illud est meli⁹ semē qd ē albū planū ⁊ grosius ⁊ plenū. cui⁹ medul- la ē vinctuosa ⁊ pignis valde ⁊ cuius cortex ē subtilis. ⁊ me- lior flos ē q̄ ē sic pilli croci. ca. ē in pmo: ⁊ sic. in scdo. Est aut^r semē ei⁹ apitiū. absterfiū. ⁊ turbatiū faciēns nauisā. vñ iest ei virt⁹ educēdi p vōitū ⁊ p secessus. i. p vētrē ⁊ ml- tū nocēs ē sō. Et emēdat ei⁹ nocumētū miscēdo cū eo ani- suz galāgā: macē: ⁊ cordumenū. Dosis eius est a. 3. iij. vsq; ad aur. v. ⁊ floris eius a. 3. i. vsq; ad aur. y. Conseruatur aut^r cartam⁹ s. s. semen eius ānis tribus.

De cherna.

Ico q̄ granū albemesuch. i. cherna ē duplex. s. ma- gnū ⁊ parū. magnū ē i magnitudine fruct⁹ anella- ne. ⁊ puū ē sic cicer. magnū ē incolumē bonū. puū vō ē malū. magn⁹ ⁊ ca. in pncipio tertij: ⁊ sicū in scdo. Et puū nō administrat nisi in eplis ⁊ fricationib⁹. Et oleū ipi⁹ in vncionib⁹ educit p vomitū ⁊ p vētrē flā crudū ⁊ gros- sius ⁊ facit^r hausa ⁊ subuersionē ⁊ assā. ⁊ sic corrigi^r ei⁹ bu- miditas supflua si miscet^r cū eo anisū ⁊ feni. ⁊ rectificat ei⁹ nocumētū. Lōseruat^r aut^r annis plib⁹. Dosis ē il. 3. 5. vsq; ad 3. i. 5.

De lapide armeno.

Ico q̄ lapis armen⁹ s. Alexandrū q̄ verificatores i. phi dixerūt ipz hñe pragatiū ⁊ pncipatū i edu- cēdo colas nigrā. ⁊ opatio ē ē icolumior ⁊ solēior ellō nigro ⁊ vtuosior lapide laquli. ⁊ ille ē maior q̄ bz colo- rē mediū iter viridē ⁊ obscur^r terreū ⁊ iduz ⁊ bz maculaz distictōes virides ⁊ nigras. ⁊ q̄ nō ē in termino lapidis. s. in duritie. imo ē facile dissolubilis ⁊ puluerificabilis ⁊ ē lenis i tactu carens asperitate. ⁊ ē ca. plonis i pncipio scdi: s. ficcus i pmo. ⁊ ē resolutiū ⁊ absterfiū. ⁊ ē ex turbatib⁹ ⁊ sbuer- tētib⁹ sōz. ⁊ educit p vōitū ⁊ p vētrē nocet sō valde. ⁊ facit subuersionē ⁊ soluit cū angustia. nō lutū soluit p vōitū ⁊ p vētrē cū labore ⁊ molestia. Ars at lauādi ipz ponit a De- sue. Regrat^r igif mod⁹ lauādi ipz: educit meliaz seu colaz nigrā. vñ mūdificat cerebz ab ea. ⁊ valet in mania melia vertigie scotomia ⁊ eplia. ⁊ egritudinib⁹ timoris ⁊ suspicio- nis ⁊ ad leprā ⁊ egritudies splenis ⁊ ad cancrū ⁊ mozpheā nigrā ⁊ ad febres melicas. Dosis ei⁹ nō loti ē a. 3. 5. vsq; ad i. 5. s. loti ē a. 3. i. vsq; ad. y. Lōseruat^r aut^r ānis. x.

De lapide stellato.

Ico q̄ lapis stellar⁹ ē de gñe marmo: hñs macu- las ex auro. ⁊ ei⁹ ali⁹ ē alb⁹. ⁊ dr marchesita. aliis vō clarus celestis. ⁊ vocat^r lapis laquli. ⁊ qñq; mie- ra fert vtrūq; sil: melior ē cui⁹ color ē viridior in colore la- guli ⁊ bz maculas aureas. Et mixt⁹ cū marchesita ē nō bo- nus. ⁊ silr leuis. Est aut^r ca. in scdo: s. sic⁹ in tertio. Nocumē- ta ei⁹ s. q̄ ē adustū: vlceraū: ⁊ putrefactū: absterfiū ⁊ icisiū. ⁊ in nō loto ē ppetas abradēdi pillos. lot⁹ aut^r cō- seruat^r ⁊ plōgat eos ⁊ gñat pillos in palpebris. In eo sūt nō

cumēta q̄ sunt in lapide armeno: ⁊ expedit tollere nocumē- ta ei⁹ silr cū adustioe sic in armēo. De trituratōe ē sustinet plus q̄ lapis armen⁹. Educit meliaz ⁊ humores adustos ⁊ mūdificat nervos ⁊ sanguinē ab eis. Et nō lor⁹ educit p vo- mitū hūozes grossos ⁊ melicos. Lōfert egritudinib⁹ cere- bzi ⁊ cordis. sic ē eplia: mania: ⁊ melia: q̄z. mā ē hūoz meli- cus. ⁊ fert iuuamētū magnū egritudib⁹ timoris ⁊ tremo- i cordis ⁊ sincopi. ⁊ fortat cor dilatat aiām ⁊ mūdificat pect⁹ ⁊ pulmonē: ⁊ ē ex reb⁹ fortatib⁹ iuuētute: ⁊ letificā- tib⁹ vitā. Et ipse qd ē pfluat a lepra Et supposit^r educit mē- strua. ⁊ dat^r patiētib⁹ febres melicas ⁊ curat eas. Et valet ei⁹ vsus ad emoroydas. Dosis ei⁹ ē a. 3. i. vsq; ad. y. 5. Lōser- uat^r aut^r ānis trib⁹ ⁊ vltra.

De sene.

Ico q̄ sene ē folliculus plāte: quā ptes noiant abal- zemer vel algechior. ⁊ ei⁹ or⁹ ē s. s. semitā orobi: ⁊ iucif⁹ ex eo domesticū ⁊ siluestre. Melior ps plā- te ei⁹ ē follicul⁹ deñ folia. cala ē in pncipio scdi. sic. in pmo. Et folia sūt cala i pmo ē absterfiū ⁊ mūdificatiū: ueniē- ter ⁊ resolutiū ē debilis sōlonis ⁊ debilitat sōz: s. fortat eius opatio cū aromatis acutis ⁊ pprie cū cingibere ⁊ sa- le gemma. ⁊ melius operatur cum brodio gallinarū aut aliārum carniū laudabilium: ⁊ soluit sine molestia so- lutione sua. educit cū facilitate meliam ⁊ colerā adustā: ⁊ mūdificat cerebz: ⁊ cor ⁊ epar: ⁊ splenē ⁊ mēbra sensui: ⁊ pulmonē: ⁊ aperit oppilones visce: ⁊ seruat vtērez eo in iuuētute: ⁊ generat gaudiū. qz cāz tristitie amputat. ⁊ cor- roborat auditū: ⁊ est medicina bona febrū melācolicā ⁊ antiquaz. Dosis infusionis ei⁹ est ab aur. y. vsq; ad. 3. i. Et puluis ei⁹ a. 3. i. vsq; ad. y.

De salibus.

Ico q̄ salis famose spēs sūt q̄tuor. s. sal panis. i. sal- cōe: ⁊ sal gēma: sal naptic⁹ ⁊ sal idus. Sal panis ali⁹ mineralis durior ⁊ amarior: ali⁹ marin⁹ quēz si aq̄- iuenē: facile dissoluit. Sal gēma vō ē sicut cristallus scin- dibilis. Sal idus: ali⁹ ē subniger: ali⁹ ruffus ⁊ obscur^r. Sal naptic⁹ quoq; niger est hñs odorē naptic⁹ qz oribilem. Ele- ctio mineralis ē fortior marino. ⁊ sal gēma cis. ⁊ sal naptic⁹ illis. Indus aut^r fortior est oib⁹. Et ois sal quāto amarior- tāto fortior. Est aut^r ois sal ca. ⁊ sic. in scdo: ⁊ q̄to amarior- vel falsior. tanto calidior ⁊ scior. ⁊ ois sal est sicut calcar- aliāz medicinaz cū gbus miscet^r. qz facit eas celeri⁹ ⁊ ci- tius opari. Et ois sal educit grossos hūozes flegmaticos ⁊ viscosos: ⁊ pseruat corp⁹ a putrefactioe. valet ad lepram ⁊ ad egritudines melicas. vep nō admistrāf sales p se: s. po- nunt i pfectiōib⁹ pp illud qd dixim⁹. ⁊ ponunt i pillulis ⁊ enematis ⁊ collirys ⁊ alijs medicinis administrationis. Sal maris seruat^r paz. qz ab hūido resoluif: s. mineralis qz durior magis durat. qz p mēses. Sal gēma vō i fursure diu seruat^r. ⁊ silr sal idus. qz p ānos duos ⁊ vltra. ⁊ silr sal napticus.

De baurach.

Ico q̄ baurach est q̄si sicut sal nitrosum valde. ⁊ aliud ē minerale. aliud artificiale. Et minerale di- uidit. qz aliud armenū: aliud africanū: aliud ro- manū: aliud egiptiū. ⁊ oē baurach est forti⁹ quacūq; specie salis pdictē: ⁊ silr bz opationes: sed fortiores. Et seruat^r baurach in fursure ānis pluribus.

De sarcocola.

Ico q̄ sarcocola est gūmi arboris q̄ ē sicut frutex ⁊ ē spinosa: cui⁹ rami sūt ⁊ odosi collecti ab arbo- re. ⁊ ce⁹ ligif ex ea gūmi: ⁊ ei⁹ aliud albū sicut thus: ⁊ aliud subcitrinū. forti⁹ nō est subcitrinū albo. ⁊ qd ē ama- rius est meli⁹. ē ca. p⁹ onis in scdo: sed nō ē tñ sicca. qz sic- citas ē mior calitate sua. ē tarde solonis. ⁊ turbat stoma- cū. vigorat aut^r ei⁹ operationē cingib. ⁊ cordumenū educit flegma crudū ⁊ hūozes grossos: ⁊ pprie q̄ ē in iucturis. Dosis ei⁹ ē a. 3. i. vsq; ad. y. Conseruat^r aut^r q̄tuor ānis.

Saladini

328

De serapino.

Ico q̄ est gummi halasce yn deg. ⁊ est arbor silis oleadro mōtano. Melius serapinū est cui⁹ color est iter subrubēū ⁊ subalbidū: ⁊ q̄ hz odorē m porrozū: ⁊ q̄ est facile resolubile in aqua: ⁊ q̄ est clarū cū spissā suba. ⁊ q̄ est leuius meli⁹ est. ⁊ q̄ est in uehemētia odoris asse. neq; habz odorē galbani. ipm enī est sic adulteratum. ⁊ est ca. in tertio: sic. in secūdo. Nocet mirabiliter stomacho ⁊ epati. sed nocumēta eius tollunt pprie: mastix: spica: ⁊ enula sigillat ei pprietatem mirabilem ad ea que opz. Educit humores viscosos ⁊ flegma grossum ⁊ aquam citrinā. Et suppositū puocat mēstrua. ⁊ interficit fetū: ⁊ cōfert dolori matricis ⁊ pfocioni ipsi⁹. Dosis eius est. ʒ. ʒ. vsq; ad aur. i. Cōseruat aut vltra sex annos.

De euforbio.

Ico q̄ euforbū est gūmi excedens oia genera gūmi in calefaciēdo ⁊ subtriliando. ⁊ est ex rubificantiibus. ⁊ est ex arborē desertoꝝ lacoz ⁊ hispidoz. ⁊ illud est melius: q̄ est leue frāgibilz habēs colorez palca: rem ⁊ clarum: q̄ est uehemētis acedinis ⁊ odoris valde acuti ⁊ q̄ iā transeat ānū. qz recēs āni est sicut uenēnū. ⁊ sicut ignis. ⁊ est ex gūmis q̄ dissolunt: est ca. ⁊ sic. in quarto gradu. ⁊ est calidi⁹ ⁊ subtilius oī eo q̄ calefacit ex gummis. ⁊ est de faciētibus operationē cum labore ⁊ angustia uehemēti ⁊ perducenti ad sinopim ⁊ sudorē frigidū. Est inimicū cordi ⁊ epati ⁊ stomacho pp uehemētia virtutis sue. Tollit aut ⁊ rectificat hoc nocumētū si ponat in infusōe in oleo amigdalino dulci ⁊ succo acetositaris citri. Deide i succo lignitice educit flegma viscosum ⁊ grossum a locis p fundis ⁊ est mundificans iuncturaz: vacuitates ab hūozibus grossis difficilis eradicationis: nec est ei res similis ad hoc: ⁊ mundificat neruos ex hūiditatibus ibibitis in eis ⁊ dissoluit in oleo de keyri: ⁊ iungit cū eo. ⁊ cōfert egritudinibus neruoz: frigidis sicut est paralisis: stupor ⁊ tortura: ⁊ spasmus. Dosis eius est alkirat. i. vsq; ad. iij. Cōseruatur aut quadriennio. Recēs aut āni sui est perniciosum. Ille aut q̄ sumit timeat frigus. Cōseruat āt ne cito senescat se pellendo in milio vel fabis vel lētibus. ʒ in milio meli⁹.

De oppoponaco.

Ico q̄ oppoponacū est gūmi plāte silis ferule. Melius ex eo est citrinū ⁊ subalbidū iterius. ⁊ q̄ est amap. ⁊ q̄ est frāgibile: ⁊ q̄ est facile dissoluit in aqua: ⁊ alig adulterat ipm cū armoniacō. sed odor ⁊ albedo fracture deocculant fallaciā. Et melior pars plāte ei⁹ est gūmi eius: deide radix ipsius est ca. ⁊ sic. in tertio. radix eius in secūdo. Nocet stō faciens sitim. ⁊ est tarde operationis: de rectificatiōe aut ipsi⁹ est sicut dixim⁹ in serapio. ne. Educit flegma grossum ⁊ viscosus ⁊ a partib⁹ remotis ⁊ iuncturis. ⁊ pprie mūdificat cerebz ⁊ neruos. Et confert egritudinib⁹ neruoz ffis. ⁊ est ex reb⁹ addētib⁹ in visu ʒ oēm modū administratiōis eius ⁊ mūdificat pectus. ⁊ cōfert tussiantiq; ⁊ est medicamē exptū rigorib⁹ febriū. ⁊ pprie bibitū cū aceto an hōzā paroxisimi ⁊ limitū in spina ⁊ dissolutū cū succo apy: ⁊ oleo anetino. Dosis ei⁹ est a. ʒ. i. vsq; ad. iij. Cōseruat aut gng; vel sex ānis.

De mezereon.

Ico q̄ mezereon ē plāta apud p ses vocata rapiēs vitā. ⁊ a gbusdā faciēs viduas: a plurib⁹ leo terre. Et est plāta cuius stipes elleuat sup terrā circiter cubitos duos. ⁊ folia ei⁹ sūt filia folys oliue. ⁊ pducit grana nigra in magnitudine fruct⁹ mirti. ⁊ est plāta lacticiniorum. Et ei⁹ sūt plures spēs: ʒ meli⁹ mezereon est hñs folia magna tenuia ⁊ viridia. ⁊ q̄ ouit in locis liberis ⁊ i vicinitate plantaz spē ei⁹. ⁊ q̄ ouit ex eo plāta vna in toto ambitu loco ei⁹ est mortal. ⁊ q̄ ouit in locis termariū est sic uenēnū. ⁊ hñs folia parua ⁊ spissa est malū. ⁊ silr hñs crispa ⁊ aspera. ⁊ est q̄ sub nigrū silr est ca: ⁊ sic. i q̄rto ⁊ est pximū

ueneno nocēs membris pncipalib⁹ q̄ sūt minera virtutum. Corrigit aut eius nocumētū cū auxilio rezp frangētū uenositatē ⁊ extremā ei⁹ debilitatē ⁊ ignicitatē. sic cū oleis ffis ⁊ extinctiuis. sic est mucillago psil: ⁊ succ⁹ portulace: ⁊ succ⁹ endiue pprie. C Diascorides aut ifundit folia ei⁹ in aceto p diē vnu. ⁊ efficcant ⁊ frangit cū arte bac ipsius ʒus islamabil. ⁊ ex reb⁹ adhuc emēdātib⁹ ⁊ remouētib⁹ malitiā ei⁹ est vt fundant folia ei⁹ i lacte dulci sumpto ex asina: aut capris. ⁊ qñq; ponunt folia mezereon in aqua lactis ⁊ bulliat cū facilitate. ⁊ auferat spuma ei⁹: ⁊ collat ⁊ p pina cū securitate. C Et nota q̄ folia mezereon par su stinent de decoctōe. ⁊ p̄ritio laboriosa destruit vtrūq; ei⁹. C Expellūt āt nocumēta eius a corpore aq; ordei: ⁊ aqua pasulaz: vep aqua endiue: ⁊ altaraxa: ⁊ auferūt islama tionē relicta ab eo in corpore. Educit aut aquā citrinā cū fortitudine uehemēter. Et mezereon iunctū cū reb⁹ educētibus mliam educit eā. ⁊ cū reb⁹ educētib⁹ fla educit ipm. C Dosis ei⁹ est a. ʒ. ʒ. vsq; ad. i. ⁊ hoc in decoctōib⁹: puluis eius a chirat. ij. vsq; ad. v. Cōseruat aut ānis duob⁹ vel tribus si a calitate acris p̄seruet ne resoluat vrus ei⁹. C Et si q̄rat q̄ oīa est iter mezereon ⁊ laureolam. Dico q̄ est magna dñia: nā mezereon est plāta lacticinia. ⁊ dñ alio noīe oliuella. sed aureola est arbustū: ⁊ nō habz lac. ⁊ folia mezereon sūt filia folys oliue: ʒ sūt minora. ⁊ hñt lac. sed folia laureole sūt filia folys lauri. ⁊ non est cocognidiū: vt p̄ per Serapionē in suo libro de simplicib⁹ cap. de mezereon. ⁊ in caplo de laureola vocat eā daphnidē.

De esula.

Ico q̄ alsebra est spēs lacticinioꝝ. ⁊ alio noīe dicitur esula. ⁊ est solutiuz rusticoz: ⁊ eius aliud est magnū habēs radices rotūdas ⁊ grossas: spissi corticis dēsi ⁊ ponderosi. Aliud est parū habēs radices subtiles tenuis corticis. Magnū est malum scindē: viscera. parū vō ē illud q̄ eligit. Melior pars ei⁹ est cortex radicis ipsius. ⁊ hñs p̄petates gng; bonas. s. cui⁹ cortex sit subtilior ⁊ lenior: ⁊ facile frangit. ⁊ est hñs de rubedine aligd sicut radices cassie lignee. ⁊ illa est bona super quā p̄teryt medietas āni: ⁊ recēs mēsis sui est mala. Nigra vō est pernicioza ⁊ oīa in locis termariū. ⁊ meli⁹ tēpus collectionis ipsius est pncipiuz veris. ⁊ collectionis lactis eius est finis veris. ⁊ est ca. p̄lonis. ⁊ sic. in pncipio tertij. ⁊ lac eius ē ca. ⁊ dirūpit ozificia venaz. ita vt sanguinē manare faciat. Nocet cordi stomacho ⁊ epati: dirūpit venas. ⁊ excoziat viscera. ⁊ relinqt in corpore islamationes cū hoc faciēs cadere in febres. Et corrigit ⁊ emendat. C Primū nocumētū q̄ ex eo timef permiscēdo cum eo aliq; ex medicinis cordialib⁹ ⁊ stomachicis ⁊ epaticis. C Scdm vō ⁊ tertiu nocumētū corrigif acquirendo ei bonitatē cū p̄glutinātibus ⁊ solidātibus sicut ē dragagātū pprie: ⁊ gūmi ⁊ bdeliū ⁊ mucilago psily ⁊ succ⁹ portulace: ⁊ filia. C Quartū vō nocumētū ei⁹ tollit permiscēdo simul ex reb⁹ refrigerātibus ⁊ extingūētib⁹ aliquas ex hoc faciētib⁹ apud me ē vt infundant in succo alteraxacon: aut i succo endiue ⁊ pauco acetō: aut succo portulace: aut solati i ⁊ aceto. Et dixit ruffus q̄ si solo per ipz superfluat: aut laboriose fiat. sedeat solutus in aq; frigida. Mibi quoq; videt verbum icoueniēs. Circūstās. n. frigidū cludit ⁊ adunat virtutē medicinc. ⁊ corrobort eam: nec nō ⁊ mās ad viā expulsionis expellit sicut te scire fecim⁹: sed succurēdū ē tūc sicut in canone diximus. educit flegma uehemēter: ⁊ aquā citrinā: ⁊ hūozes melācolicos: ⁊ materias a iūcturis: ⁊ cōfert dolorib⁹ eaz. ⁊ est ex medicinis magnis: hydropisis: sed nocet epati ⁊ dñicat corp⁹ vtēs eo: ⁊ sumit sperma. ⁊ lac ei⁹ facit bec diave hemēter: ⁊ facit eadē i febres. Dosis corticis radicis est a chirat. ij. vsq; ad. viij. ⁊ lactis ei⁹ a chirat. i. vsq; ad. iij.

De luf.

Liber

Dico qd luf est plāta q̄ dī colū draconis: et alio noie serpetaria vel dragontea: et colubernaria: et aliq̄ hz folia plana et alia crispa: et radix plane ē exteri^o ad nigredinē attrinens. Interi^o vō alba est: melior pars totius plāte ē radix. Et melior radix ē grossa p̄leta: et orta ī locis liberis. et meli^o tps collectōis ei^o est ver: et p̄ncipiū estatis. Dicit dya. qd crispa calidior est plana. Et dicit ruffus quod plana ca. est in p̄mo: crispa vō in sc̄do: vtraq; nocet s̄o acuitate sua et epi. Tollunt aut nocumēta p̄dca si deē cuz rob. aut cū melle passulaz et sp̄b^o allefangis. educit flā subtile et grossū: mūdificat et p̄fortat renes: puocat vrinaz exci-
tat coitū. et valz pectori et pulmōi: et ēt asma et tussis ex abū-
dātia hūozis viscosi et p̄pe si fiat loboc ex succo ei^o cū mel-
le et rob. De his ei^o est a. 3. iij. vsq; ad. v. Cōseruat aut radix ei^o ānis duobus.

De fesira.

Dico qd fesira est plāta quā qdā vocāt vitē albā: et radix est terrei vel cinerici coloris exteri^o: interius vō alba: et elleuat sup radicē ipsi^o stipitis multoz iu-
lutionū sup alias arbores. et nascunt sup ea botri vnaq; et vocāt vne lupine: et stipes ei^o seresim: et radix ē cicericia ex-
terius et iteri^o alba: nō tñ albedie poris: et vocāt cucurbita reptiliū. Fesire fm dya. est ca. et sic. ī tertio: habz nocumēta p̄pentariē. et iō fesire rectificānt sic luf. vtriusq; radix et p̄-
prie succ^o ei^o educit flā et puocat vrinā et mūdificat cere-
brum et nervos et mēbra anbelit^o a supfluitatib^o flaticis et
putridis et aperit oppilatōes viscey et renū. et p̄fert fm oēs
modū administratōis ei^o. et p̄fert epilensie et v̄tigni et tussi et
asmati manifeste et dolori latey. et comedit tall^o ei^o in p̄-
mis dū crescit. et ē tenera: sorbitōes facte ex succo ei^o et fru-
mento cocto et melle fac exuberare lac. et silr sedere in deco-
ctōe ei^o mūdificat m̄stricē et fac abortum: et ēt suppositū
comestū. Radix quoq; ei^o et succ^o ei^o abstergit faciē et fed-
tatē cutis et p̄nā et vestigia q̄ remāserūt post: et p̄pe cū fa-
rinā cicey et fabay. Dosis aut radiceis alfeire est ab aur. i.
vsq; ad. ij. Et succi ei^o a. 3. i. vsq; ad. ij. Cōseruat aut eius ra-
dix duobus ānis et vltra.

De arthanita.

Dico qd arthanita est panis alchirat vel panis porci-
ni sine pomū terre. Et ab alyz dī panis fauni. et ab
alyz dī ciclamē: et iuenit ex eo magnū et puū. Ma-
gna aut radix est ī modū rape rotūde. Cui^o ps exterior est
sic terra nigra: interi^o vō alba: et elleuant sup radices eius
frōdes et flores fm semitā violaz subalbidaz sine elleua-
tōe stipitis. i. turfi supra radicē papz hz radices subterrane-
as ples in modū auellane et cicey. est ca. p̄lonis et sic. ī p̄-
cipio tertij. Et icisiuū subtiliatū et calefactiuū resoluti-
uum absteriuū et mūdificatiuū et aperitiuū oppilationū: et
est ex reb^o sudore exuberare faciētib^o: et ex maxie mūdifi-
cantib^o cutim. et resoluētib^o feditatē ei^o. dicit serapio qd cor-
rigit sic luf et alfeira: educit flā mucillagiosuz sup̄tū et sup-
positū: et ēt linitū sup semē et ilia et pres adiacētes. et est me-
dicina expta ad yctericiā tali mō. Accipe succi ei^o 3. iij. dis-
solue cū zuc. et coq vsq; ad tertiā p̄te: ppinef ī mae. et ē me-
dicina certa ad yctericiā. Et dicit grec^o succ^o ei^o cum ydro
melle aut oximelle: et p̄p̄ de quolz. ān. pres equales cocte
fm supiorē doctrinā: est nāq; medicina expta ad yctericiā
citrinā v̄rens in vapore fumū et sudore māz ei^o. et p̄pe suc-
cus ei^o cū secaniabi aut mellicato: qz vt sumens coope-
riat multū. et sudet sudore vebemēti et citrino. Cōfert egri-
tudibus cerebri flaticis: et p̄pe si fiat caput purgiū. et p̄fert
ad emigranā f̄f̄z. Et en. plāza p̄fert colice. et cōfert sode-
torture et paralisi. et mūdificat caput et oculos. et p̄fert duri-
ciei splenis hz oēs modū administratōis ei^o. et p̄fert scrophu-
lis: et alyz apatib^o. et valde puocat mēstrua. et maxie apit
ozificia emozoyday. et dī qd si suspēdat ī collo mulieris cō-
cipit. et linit ex ea anus. et p̄fert egressiōi eius. Dosis ei^o ab
aur. ij. vsq; ad. 3. iij. et p̄pe succus ei^o. Raro cōseruat suc-

cus. qz recens est melior in oī euētū. **De aristologia.**

Dico qd aristologie tres sunt spēs. i. lōga: rotunda. et
alia radix. Cui^o currit hz semitā palmitū vitis oēs
spēs ei^o sūt ca. in p̄ncipio tertij sicce in fo. videt qd
lōga sit calior q̄nis ei^o terreitas vīcat sup terreitate rotū-
de. et est tñ vtraq; apitiua oppilationū resolutiua: attracti-
ua: et attrahēs spinas et fracturas lignoz īfixas carni. No-
cet viscerib^o in soluēdo et rectificat vt luf. de decoctōe et tri-
turatōe rē plenā sustinet. Educit supfluitates flaticas. et ēt
colericas fm aliquos. et est ex reb^o maxie mūdificatibus
pulmonē et pect^o a flate et putredib^o. et p̄fert iuuamētū ma-
nifestū asmati et tussi fm oēm modū administratōis ei^o. Et
rotūda est ex reb^o mūdificatib^o cerebry cōferēs epilensie.
p̄fert et s̄o remouēs singultū v̄tosa. et sedat dolores oēs a
v̄tositatib^o in vlcereb^o. et aufert oppilones splenis et ven-
tositates in ipo. et p̄pe rotūda. et ē medicina rigori februm.
Dosis ei^o est a. 3. i. vsq; ad aur. i. Cōseruat aut ānis trib^o
et vltra.

De abelmesuch.

Dico qd abelmesuch dī p̄pe granū regū. et est ex eo
aliud puū. aliō magnū. et dī qd magnū ē kerua. et ē
ca. et sic. p̄lonis ī tertio. Meret d̄ rectificatiōe sic ben. p̄-
uocat vomitū et solonē laboriosaz: et educ flā vebemēter. et
aliqui colaz et māz a iūcturis et aquā citrinā. Oleū vtriusq;
extrahit sic olz d̄ amigdal. dosis ei^o est a granis. v. vsq; ad
vij. et alteri^o granis. v. vsq; ad. xv. Cōseruat at p̄ anum: vel
duos ad plus.

De genestra.

Dico qd mabramich: alias albrabin: ē capistz arbo-
rū. et alio noie dī genestra. et ē arbor mōtana sup e^o
stipitē elleuat dēstas fustū multe rectitudis. et dū
plicant non patiunt fracturas. vū ligant ex eis arbores et
pducūt flores figure lunaris citrinitatis multe: et p̄pe fm
semitā ozobi: scia distincta sic lētes. et ī lingua latina dī ge-
nestra: seu merica. Ingt dya. qd ē cale et sicce p̄lonis ī se-
cūdo. Et semē ei^o ē ca. In flore ei^o et stipitib^o ipsi^o ē hūiditas
supflua cuz virtute icisiua: qre multiplicat vomitū. et sunt
oēs pres icisiue subtiliatine: et puocatine nocet s̄o et cordi.
Dicit tñ Silagri^o qd cū melle ro. tollit ei^o nocumētū. et silr
cū rosas et mastice. Semē aut ei^o ppinādū ē cū aq̄ mellis.
anisi: ac scie feniculi: et danci et hūa. aufereant nocumētuz
ipsi^o: ros ei^o papz substinet de decoctione. Semen vō plus
educit flā cū fortitudine: et māz q̄ sunt ī iūcturis. et mūdifi-
cat renes ab oib^o supfluitatib^o: et puocat vrinaz fortiter. et
frāgit lapidez ī renib^o et vesica. et nō p̄mittit māz figi ī eis:
nec densari ī lapidez. et qñ flores ei^o p̄triti ppinant cū mel-
le rosato: aut cū ouo sorbili resoluūt scrophulas: oximel ex
eis aut scib^o ei^o resoluūt apata splenis: et si frequētat fuerit
cū eis vomit^o p̄fert sciaticē et podagre: et dolori renū. Dof
ei^o et p̄pe floz ei^o ē a. 3. ij. vsq; ad. iij. Flores et meliores s̄t
recētes: et nō p̄seruant. Semē vō p̄seruat p̄ duos ānos.

De elleboro.

Dico qd ellebor^o ē barba alflugi. et ei^o due s̄t spēs: al-
b^o et niger. Niger vō icolūior et saluioz ē albo. imo
minat alb^o accitua terrozis. Niger vō acgrit remi-
niscētiā et icolumitātē: et qd ex eo magis eligit p̄pe ē cui^o fa-
por ē acur^o mordicās gustū: et hūis colorē sic assari: et qd est
frāgibile iter subtile et grossuz et mediū iter recens et anti-
qui: et mediū iter pōderosuz et leue. imo plus leue q̄ pōde-
rosuz. Et qd ē leue carēs aspitate. Et melior ps toti^o plāte
ē ei^o radix: et melior ps radicis sūt fustes. et melior ps ipo^o
ē cutis eo^o. Et meli^o tps collectōis ē ver et estas. Alb^o mi-
noz ē acuitatis et mordicitatis. et ē ei^o mordicitas aspans
subito. et ē maioris amaritudis q̄ niger. In alyz aut p̄peta-
tes nigri hz: s̄z alb^o plus d̄ antigrate q̄ niger parif. Niger ē
ca. et sic. ī tertio: et est subtiliatū: absteriu^o: corrosiu^o: addi-
tionū carniū q̄ sūt ī vlcereb^o. Et dī qd qñ ellus niger nasci-
tur apud radices arboz sūt fruct^o illi^o solutiui. Alb^o at ca.

Saladini

329

ē r sic^o i medio terty. r ē silr absterfui^o. mordicatu^o. mul
tiplicās vomitū. r faciens sternutationes cū fortitudine.
Alb^o corpib^o oib^o est molest^o. imo i eis est sic venenū pfo/
cās. Nigri aut^o virt^o vsq^o ad tpa nra tollerabilis: lz ad huc
sit difficilis. Ingr. n. hyp. Molest^o ē ellus eis: quoz corpo
ra sunt sana: ars vō r sollicitudo in rectificādo r ppinādo
fac ei^o opationē icolumē. Ingr. n. fili^o Lefaris: fit i terrenā
bin. i. māna sic mel. r submergi i eo tepido ex fusticulis el
lebori nigri partes puenientes circiter horas octo. r exte
hant ab ea: r ppinat^o alterniabin hīs vtutē ellebori. r pfi
mile sit de melle passulaz. r qñq^o submergi i iure gallina
ruz vel galloz. Et sūt q pfozāt radices raffani: r itermittūt
fustē ellebori. r postmodū auferūt r ppinat^o raffanū hūc
vtutē ellī. Dauc^o aut^o r pip longū: anisuz: r petrosilinū: r ca
lamētū. r yfop^o sicca: r origanū: r bafce bonificāt o^o rtiōez
eius. bñ aut^o amiscēf cū epithimo: polipodio: r sale idoz: r si
milib^o. cōfortāt. n. sese. Cōfectio pillulaz nobiliū quas
scripsit Daly. quaz iuuamētū ē vltimū ad egritudines me
lācolicas: r cancz: r leprā: r moxpeā nigrā r difficile: qñ
hec ē pmixtio. B. yere pigre. 3. xy. ellī nigri: polipody: añ. 3.
v. epithimi. sticardos. dyagridy: añ. 3. vy. agarici: lapidis la
guli: salis idī: collogntide: añ. 3. iy. Cōficiant^o pillē cū sirypo
d epithio. Doz ea: ē a. 3. i. 5. vsq^o ad aur. y. r si sane r expte
Expellūt at^o lesione vtriusq^o ellī a corpe aqua mellis r aq^o
passulaz: r aq^o ordei: r ins galloz r gallinaz. Sumere aut^o
puluerē ellī nō ē tutū. Elleborus alb^o euitād^o ē. qz ē pfoca
tiu^o. magis aut^o psumēduz sup nigro: lz ambe spēs turbāt
nisi rectificent^o fm artē r legē. r nō puenit ellus nisi corpo
rib^o robustis r aiosis: r pprie tpe veris: r dat^o qñ: r cui pue
nit: facit reiuuēscere: r fac acgrere icolumitatē: r mores
laudabiles r pplonē bonā. Dec ē. n. ei^o pprietas. vt hypo.
dicit. Et ipse qdē mūdificat corp^o totū a supfluitatib^o cor
ruptis. r educit cū facilitate colerā pmixtam grossaz r flā
r colerā nigrā sine molestia. r mūdificat sanguinē: r attra
bit a venis supfluitates pmixtas sanguini. r ē ex reb^o solē
nib^o i mūdificādo cerebz r caput totū: r istra sensuū: r ner
uos: ac viscera r vesicā: ac mīcē. r pfert iuuamētū manife
stū egritudinibus coz. r pfert emigrancee manie: r melie:
vtiginē: r epilefīe. pfert palisi r aq^o dīcedit ad oculos. Et cō
fert egritudinib^o iūcti. rap r duricici r apatib^o coz: r scro
phulis. r ē sic tyriaca. r ē medicina ad leprā r cācz r spēs
herpetis: r borbor. r pfert tinitui auris r sibillo r corrobo
rat auditū. Et pfert egritudinib^o splenis r febrib^o lōgi tē
poris: r qrtane colerice: r melice r egritudinib^o difficil^o cra
dicatōis. puocat vzinā r mēstrua. Vtus aut^o eius colorem
efficit bonū. r silr remouet egritudines cutis sic est herpe
tis r baras fm oēm modū administratōis r fricatū cum ace
to silr remouet feditatē cutis r pānū. Albus vō elleborus
fortiter ac laboriose r difficulter vomere fac cū accitibus
terrozis r mortis. Et vterq^o elleborus pfert fistul^o r vulne
ribus fraudulētis. Dosis nigri est alkrat. vi. vsq^o ad tertiā
ptem vni^o. 3. vel vsq^o ad tertiās duas. Cōseruant^o at^o ambo
ellebori ānis duobus si extrinsecis bñ cōseruet. Et bec de
simplicibus solutiuis scdm Mesue dicta sufficiant.

De modo conseruandi omnes succos.

Ico q succi omnes quos volueris cōseruare cōser
uant^o: ponēdo paz olei oliuaruz electi supra extre
mitates vasis in quo reponunt^o. Et durat p ānū: r
nō vltra. qz in capite āni debēt succi de nouo fieri. r antigo
res alterius āni sūt abhūcēd^o: sed succi ligritie cōdēfat. r iō
nō opz ponere oleū supra ipz: r succi oēs meli^o cōseruant^o i
vasis vitreis vel vitreatis.

De butyro.

Ico q butyrū melius est vacciniū: r dōz ē sine sale.
r cōseruat^o per mediū ānū vel vsq^o ad ānū ad plus.
Silr adeps gallie dōz esse recēs: r nō antiq^o: r amit
tit enī pplonē r vtutē: r efficit rancidū. r amittit tempera

mentū: sed si liq^o fiat meli^o cōseruat^o. Et adipes anatis r anse
ris quāto antiquiores: tāto meliores. Et adeps porcīn^o me
lius cōseruat^o. liq^o fact^o: Et adeps renū capraz silr. Cōz no
ta mirabile ē: aliquos q oēs pinguedines aialū si asper
gant cū succaro puluerigato lōgo tpe cōseruant^o. Dico q
cito putrefiūt nisi pistent^o cū succarū o: r sil in vase vitreo re
seruentur.

De aqua marina.

Ico q aq^o marina añ qrtū diē putrefcit r fetet: lz si
paz aq^o vite cū ea miscatur cōseruat^o p mēsem: qz
aq^o vite est bona cōseruat^o: qz resistit p oēm putre
factionem.

De melle.

Ora q mel hz nāz cōseruādi oia in se posita magis
qz succaz r magis qz alia res qcūqz mūdi. r iō cōse
ctiōes r electuaria de melle lōgiori tempore durant qz de
succaro.

De fructibus.

Mplus dico q fruct^o cruci in melle sepulti vt ci
tonia pfica r pirra i capite āni reperiunt adeo pul
chra r illesa r qñ recentia: ac si tūc ab arboze colligerent^o.
Cōsequit^o alia doctrina secundum Mesue.

Igit^o ordinate pcedā in hac mō cōseruatōis me
dicinaz: r ppositaz. Incipiā pmo a medicis cōtētis
in scdo libro Damasceni noie grabadi. i. cōpēdiuz
secretorū: r est aggregatio antidotary in quo facit duodeci
distinctiones: vt infra patebit.

In pma distin. tractat de electuariis arōaticis. Quarū
qdā sūt dulcia: r qdā amara: r vtraq^o solēnia: r hz duos tra
ctatus. qz in pmo determinat de electuariis dulcibus.

Pzo quo sciendū est q illa elia dulcia pnt cōseruari p
ānū itegz r vltra: pter electuariū quo vtunt^o reges r plati:
qd nō pōt diu seruari. qz rancescit: sed solū per. xy. dies cō
seruatur: vel per mensem ad plus.

In scda pte eiusdē pme dist. tractat de antidotis ama
ris. r sūt. xvij. vel. xvij. pfectiōes amare. r incipit a tyriaca
diateserō: q pfectiōes pnt cōseruari vsq^o ad duos annos.

In scda distin. tractat de medicis opiatas. r ponit sex
medicis opiatas. r incipit a cōfectiōe Silyonū rē. r pnt pdi
cte medicie onyate cōseruari vsq^o ad sex ānos: de tyriaca
magna q est medicina opiata: quā cōposuit Andromachus: fl
qrat quāto tēpore cōseruat^o: Dico q fm itentionē Auic. in
qnto libro sui canonis. i. i. antidotario suo q tyriaca ipa fa
cta canonice r fm artē cōseruat^o vsq^o ad. 30. ānos r ē vsq^o
ad. xxx. De metridato idem dicendū est: qz cōser
uatur vsq^o ad. xxx. annos.

In tertia vō distin. tractat Damascen^o de medicis solu
tūis. Quarū qdā sunt aloeticē. qdā collogntide. r qdā tur
bitate. r qdā scamoneate. r alie sub alijs noiatiōib^o. r inci
pit a yeris. r pmo a yerapigra. r sunt. xvij. solutiua. Unde
dico q cōseruat^o a pmo āno vsq^o ad duos: licz oēs yere pos
sint cōseruari a sex mētib^o vsq^o ad qtuor ānos. r pcpue ye
rapigra. h. r yera archigenis. r yeralogodion.

In qrtā di. tractat de pditis. tā de fructib^o qz radicib^o.
r ē de florib^o: vt sūt rose vio. flores boragis r buglosse.

Uñ notādū q p dita r cōserue de florib^o vsq^o ad ānum
cōseruant^o: r nō vltra. Cō dita vō de fructib^o r radicib^o vsq^o
ad duos ānos cōseruant^o. Nota vltēri^o q cōserua rosata
cū melle scā pls cōseruat^o qz cōserua rosata de succaro.

In qnta di. tractat de spēs loboc. r sūt qdā loboc dele
crabilia. r qdā horribilia mali saporis. r cōseruant^o vsq^o ad
duos ānos: licet ergo credā q illa q sunt horribilia r mali
saporis longiori tempore cōseruant^o.

In sexta di. tractat de iulep. sirupis. r rob. Uñ in ista
notādū est qd de iulep obem^o distiguerē: qz aut ē iulep lō
guin aquosuz pauce cocture. r tale iulep paucis dieb^o cōser
uat^o. r pcpue tpe estatis. aut est iulep bōe cocture. r tale cō
seruat^o p ānū. Silr distiguerē de sirupis: qz aut sūt de succa
ro vel de melle. Si de melle cōseruant^o p duos ānos. Si de

Liber

quercaro vix conseruant per annū nisi fuerit optime coctur
re et bene restricti. **C** Et si q̄rat quō clarificabunt sirupi et
iulep sine albumie ouoz: ita q̄ sint clarissimi et aurei colo
ris. Dico q̄ dū coquit iulep vel sirupus si ponat itus in va
se. s. i. s. succi granatoz acetosoz in fine decoctōis mirabi
liter clarificat. et idē facit paz vini boni electi q̄n vinū gra
natoz nō h̄ref. **C** Rob et per annū conseruant. et est vsqz ad
duos fm aliquos. **C** Miua citonioz simplex: conseruat vs
qz ad annū: et forte vsqz ad duos. Sed miua aromatica vsqz
ad tres optime conseruatur ppter aromata. et precipue si
fuerit bone cocture.
C In septia di. tractat de cōditōib⁹ et de mō faciēdi aquā
fructuū. et de mō ifusiois aq̄ casei. **C** Un̄ notādū est qd̄ de
coctione oēs p tres vel quoz dies cōseruant. et silt aqua
fructuū: et maxie in estate. Et iter oēs ifusio scā in aq̄ casei
minus conseruat. qz vix per vnum aut per duos dies con
seruatur. et ponit tredecim modos infusionum.
C In octaua dist. tractat de trosciscis. et incipit a cōfectione
algallie musca. et p̄sit. xxx. spēs trosciscoz. et ofus: vsqz ad
sex mēses. S3 troscisci stelle vsqz ad duos ānos cōseruant.
C In q̄nta dist. tractat de suffuf: et puluerib⁹: et ponit ex
eis septē spēs q̄ conseruant euz vtute sua vsqz ad duos men
ses: s3 fm opione aliquoz possūt conseruari vsqz ad sex men
ses. S3 ego nō adhero huic opioni. qz in spacio sex mēsiū
vtutes puluez resoluunt et efficiunt debiles: q̄re et.
C In decima dist. tractat de pillis: et ponit. xlv. spēs pil
lulaz. et incipit a pillul allefangis. **C** Un̄ notādū q̄ pillule
oēs conseruant cū bona eoz vtute et opatōe vsqz ad sex mē
ses. et debēt teneri in magdaleonib⁹: et nō in puluere: qz nō
conseruant: imo nullā aut remissam faciūt opationē. Et nō
debēt conseruari in loco nō excessiue calō: nec ppe ignē: ne
qz ad solē. qz in excessiua puricie et lapideitate duerteren
tur. Et tūc nullo mō debent medici eas exhibere. qz si da
rent eas torquerēt eoz. et nullam penit⁹ opationē effice
rent. **C** Nota vltari⁹ q̄ pillule allefangie nō possūt ofici:
nisi semel in āno. s. in dieb⁹ estatis de mēse iuny vel iully.
et sic ista tantū spēs pillulaz per annū cōseruatur.
C In vndecima di. tractat de vnguētis et emplis et cerotis
et incipit yfopi cerotū. et ponit. lxx. spēs oib⁹ cōputatis. et cō
seruant vtp̄ plurimum vsqz ad annum.
C In duodecima di. tractat de oleis in q̄ distinctiōe ponit.
lxxvi. spēs oleoz. **C** Un̄ si q̄rat de oleis quāto tpe cōseruā
tur. Dico q̄ distinguendū est de oleis: qz aut sunt f̄ra aut tē
perata vel cala in p̄mo: aut sunt cala in sc̄do: vel tertio: vel
q̄rto gradu. De oleis itaqz f̄ris: vt est oleū rosatū: et p̄cipue
factū ex oleo onfacino et rosis icōpletis. et silt oleū violatū
et oleū rosatū factū ex oleo oliuaz maturaz et rosis cōple
tis. et oleū de mandragora. et oleū de papauer: et oleū de
mirto. et oleū citonioz. et cōsimilia durāt p̄ annū: et quoz an
no renouant: qz trāfacto āno rācescūt et efficiunt nō habē
tia vtutē facientē ad itentionē medici. Olea vō tēperata
vt oleū amigdalaz: et oleū de s̄samino nō cōseruant nisi p
mensē. qz subito rācescunt. Olea vō cala in p̄mo: vt olīm
camomillinū: oleū de keyri. et oleū lilioz alboz conseruant
per annū et nō vltra. Alia vō cala vt oleū de aneto de spica.
oleū de yreos: oleū de croco: et de piretro: oleū de piperib⁹
oleū de costo: oleū de eufoibio. Et reliqua talia p̄ duos aut
p̄ tres ānos conseruant: et fm aliquos quāto antiquoz: tanto
meliora. Et hec de cōseruatiōe medicinaz cōpositaz sc̄oz
distinctiones Mesue deā sufficiāt. **C** Nota tñ q̄ q̄libz exp
tus aromataris d3 scribere s̄yp vasa electuarioz opiato
rū. et est sup vasa medicinaz solutiūaz tps in quo cōposita
fuerint ab eo: vt medicus sciat ab eo etatē illoz in vetusta
te et recentia. et precipue in medicinis opiatiz ppter pericu
lum exhibitionis earum.
C Alia doctrina secundum Serapionem.

Ira p̄dictam mām Ego describā aliqua: et nō oia
fm serapionem in antidotario breuiary sui caplo
xxxiiij. de medicis cōpositis q̄tū remaneat opera
tio eaz. Et p̄mo de tyriaca: die qd̄ remanet ex sex mēsiū
vsqz ad triginta ānos. **C** Tyriaca esdre cōseruat vsqz ad
ānos duos. **C** Tyriaca regis et hedrumeron et de sqlla vs
qz ad duos ānos cōseruat. **C** Sagēna et filoniū conseruant
vsqz ad ānos tres. Et. s. de medicina filony dicit: q̄ quāqz
dat post duos ānos aut tres: aut quoz vsqz ad decē ānos.
et post illud nō valz: qz minuit odor ei⁹. et fit ispidū et debi
litat opus eius. **C** Dyacurcuma vsqz ad annum conser
uatur vel vsqz ad annum cum dimidio ad plus.
C Emozusia conseruatur vsqz ad duos annos
C Cōfectio de musco vsqz ad annū vñū. **C** Medicamen
tyriacū conseruat a sex mēsiū vsqz ad tres ānos. Et silt
relique cōfectiōes q̄ puocat vrinā cōseruant vsqz ad tres
ānos. **C** Dyamarte vsqz ad duos annos.
C Sanguis yrci exsiccat⁹: vel alius sanguis exiccatus cō
seruatur a duob⁹ mēsiū vsqz ad tres annos.
C Athanasia a sex mēsiū vsqz ad septem annos. **C** Due
descriptiōes theodorici: et yeralogodion: et yera archigenis.
et yera. s. cōseruant a sex mēsiū vsqz ad quoz annos.
C Suffuf. i. pulueres conseruant a duob⁹ mēsiū. et tūc opa
tio eoz ē fortis vsqz ad sex mēses. et tūc ē eoz opatio d̄bil.
C Troscisci reliq̄ sūt ad febres ex die suo faciūt opationē
forte vsqz ad sex mēses. **C** Olea alia opant d̄oec rancida
fiāt. cū ergo incipiūt rancida fieri nō cōueniūt ad aliqd̄.
C Oleū vō balsami q̄to plus antigoz: tāto melior: et fit ei⁹
opatio fortior. **C** Empla et vngueta oia cōseruantur a die
sua vsqz ad annū. **C** Syrapi oēs cōseruant ex hora sua vs
qz ad duos ānos. Et. s. qd̄ dicit q̄ remāsit apud eū rob
citionoz septē ānis p̄terq̄ mutaret vt⁹ et color ei⁹: neqz gu
stus ipi⁹. Et hoc de cōseruatiōe medicinaz cōpositaz fm
sententiā Serapionis vbi supradicta sufficiāt.
C Sequitur alia doctrina secundum Nicolaum.
Onsequēter itēdo ponere itentionē Nicolai i cōser
uatiōe qdā medicamīa et elia sua atqz cōfectiōes q̄s
i suo antidotario puo d̄scripsit. pcedēdo fm ordi
nē alphabeti quāto tpe cōseruari valeāt ab aromataris.
Et p̄mo dicā de aurea alexādrina. Aurea igr̄ alexādrina
cōseruari potest in sua efficacia et vtute ānis gnqz.
C Adrianum annis septem.
C Athanasia annis tribus.
C Blanca conseruatur annis duobus.
C Benedicta annis tribus.
C Dyamargariton annis duobus vel tribus.
C Dyaprasium annis duobus.
C Dyazinsiber per annum vnum.
C Dyacitoniten per annum vnum.
C Dyaciminum annis duobus.
C Dyacalamentum per annum vnum.
C Dyarodon per annum vnum.
C Dyasatirion per annum vnum.
C Dyayris per annum vnum.
C Dyacolibanum per annos tres.
C Dyacostum per annum vnum.
C Dyascene per annos duos.
C Dyadragagantum per annum vnum.
C Dyacodion per annos tres.
C Esdra per septem annos melior iudicatur.
C Electarium pliris arcoticon per annos duos.
C Electarium frigidum per annos quinqz.
C Electarium ducis per annos tres.
C Electarium de succo rosarum per annos duos.
C Emplastrum ceroneum conseruatur per annos gnqz.
C Filoantropos conseruatur per annos tres.

Liber

Scolopendria.	Eupatorium.	Mandragora.	Elactarium.	Sattina.
Tamariscus.	Solatrius fluuiiale.	Litri.	Lac esule & oium lacti	Uulterina.
Asarum.	Solatrium minus.	Stranforum.	ciniozum.	Humana.
Lupulus.	Prassium.	Raffani.	Succus celidonic.	Sitr sepū capre lyci.
Sumus terre.	Jfopus.	Sambuci.	Succ ^o rutbe: & silium	Medula cruris. ossiū
Thymum.	Arthemissa.	Radicū .s. caparozuz.	herbaz vsualium.	vituli.
Senecius follicula.	Matricaria.	Thuris.		Cerui.
Luscuta.	Ufnea .i. herba valde		¶ De gummis.	Uacce. Asini.
Abfintbium.	minuta i tectis domo	¶ De radicibus.	Myrre. Thus.	Os de corde cerui.
Menta.	rum.	Radix reubarbari.	Euforbium.	Cornu cerui.
Calamentum.	Taffus barbassus.	Rapontici.	Galbanum.	Fel tauri.
Pulegium.	Rutba capraria.	Rubee tinctorum.	Serapinum.	Fel yrcinum.
Oziganum.	Rutba siluestris.	Zedoarie.	Oppoponacum.	Fel capre.
Mentastum.	Berbenā.	Zinziberis.	Bdelium.	Fel leporis.
Serpillum.	Lelidonia.	Costi.	Armoniacum.	Fel testudinis.
Maiozana.	Feniculus.	Briōie been albi & rti.	Sarcocolla.	Fel accipitris.
Salua.	Lamomilla.	Lalani aromati.	Storax.	Fel aquile.
Rosmarinum.	Mellilotum.	Meu.	Pix vtraq.	Serum lactis.
Rutba.	Lentaurea.	Diptami.	Sandaraca .i. vernix.	Lac quodecūq. butyr
Abrotanum.	Portulaca.	Toumentille.	Mastix.	Mel. Cera.
Leptonicon.	Linaria.	Fu: idest valeriane.	Sūmi arabicum.	Sanguis columbi.
Spica triplex.	Angelica.		Dragagantum.	Sanguis yrcini.
Saxifragia.	Pinpinea.	¶ De liquoribus &	Karabe.	Os sepie.
Lamedreos.	Paritaria.	succis cōdensatis.	Sūmi cedri .i. gummi	Muscus.
Lamepitheos.	Virga pastoris.	Māna lz sit ros de ce-	elemi.	Sericū pbusuz & cru
Arbanita.	Sticados.	lo cadens.	Sūmi edere.	dum.
Mirtus.	Scabiosa.	Opium.	Sūmi abietis.	Stercus columbinuz
Braminea.	Serpilum.	Ipoquistidos.	Resina .i. gūmi pini.	Stelionis.
Trifolium.	Polium.	Acacia. Aloes.	Terbentina.	Humantum.
Squinantum.	Lucumeris asininus.	Laudanum.	Pores his adere glu-	Stercus galli.
Laureola.	Capillus veneris.	Scandēa que fm ali-	ten .i. collam piscium	Ebur .i. auolum.
Laurus.	Lapacium acetum.	quos ē succ ^o volubil	Sūmi feniculi.	Spodium.
Etila.	Agrimonia.	maioris. & fm alios ē	Sūmi rutbe.	Margarite .i. ple q fz
Titimalus.	Ypericon .i. perforata	succ ^o cuiusdaz spci ti-		altquos reptunē i gar
Pes coruinuz.	cum radicibus.	timali.	¶ De ossibus.	cio & auriculis pisciū
Pes columbinuz.	Alchebengi.	Succus liquiritie.	Os dacrilozum.	vel in conchilijs.
Lorigiola.	Lausia.	Sanguis draconis.	Os cornu cerui.	Castoreū: & sūt testica
Sauina.	Uiole. Blete.	Lamphora.	De alyz vo ossib ^o qb ^o	li illi ^o aialis nomiati
Millefolium.	Mercurialis.	Lera.	vtimur dicef imedia	suo nomine castor
Baccare.	Altea.		te i sequēti rubrica .s.	
Lime rubi.	Malua.	¶ De succis & liquo-	ō supfluitatib ^o aialiū	¶ De metallis.
Lardo.	Urtica.	rihos liquidis.		Aurum.
Bardana .i. lapa.	Osimū .s. gariofilatū.	Succus blete.	¶ De superfluitati-	Argentum
Fu: idest valeriana.	Raffanus.	Uiolarum.	bus animalium.	Calucecumenon.
Luf. idest serpetaria:	Uerucaria.	Balsamus.	Laro lenis.	Plumbum vsutum.
vel dragontea.	Folia .s. gariofilate.	Oleum. Vinuz.	Epar & itestinum lupi.	Battitura eris.
Lartami marini.	Pētafilon .i. herba gn	Mel.	Pulmo vulpis.	Marchesita.
Baldana sine saldane	q foliozum.	Succus granatoz.	Pellicula interior sto	Cerusa.
la.	Lolarea.	Litoniozum.	maci gallinarum.	Litargium.
Lōfolida triplex.	Polipodium.	Succus rolarum.	Splen pulli.	Minium.
Plantago.	Pilex.	Acetu.	Equi.	Argentum vitum.
Nenuphar.	Salicis arboris.	Succus feniculi.	Loagulū leporis. & est	Argentum sublimatū
Filipendula.	Brassica.	Agresta.	meli ^o oibus alyz.	
Primulaueris.		Abfintbium.	Loagulū edli.	¶ De lapidibus.
Waterfilua.	¶ De lignis.	Solatrium.	Laprioli.	Margarite .i. perle
Aquilegia.	Lignuz aloes: idest xi	Semperniue.	Vituli.	Lozalli vtrig.
Beronica.	loaloes.	Lucurbite.	Affungia porcina.	Lapis laquli.
Piperca.	Xilobalsamum: idest	Lucumeris.	Ballinacea.	Lapis armenus.
Lingua ceruina .i. sco-	lignuz balsami.	Angurie.	Affungia anserina.	Lapis emathitis.
lopendria.	Sandali triū genez .s.	Squille.	Anatina.	Lapis indaicus.
Uermicularis.	albi & rubei citrini.	Lac titimali.	Equina.	Lapis lincis.
Semperniua.	Tamarisci.	Succus mente.	Affina.	Cristallus.
Limbalaria.		Succ ^o corticiū media-	Urfina.	Magnes.
Epatica.	¶ De corticibus	nozū sambuci.	Taffonina.	Antimonium.
Lentrum galli.	Cortex cinamomi.	Succus ebuli.	Yrcina.	Linabrium.
Lauda equina.	Lassa lignea.	Succus yreoz.	Vulpina.	Warmor.

¶ De fragmētis & gummis preciosis.
Zaphiri.
Sranate.
Iacinti.
Smaraldi.
Robini & alioꝝ vt zar dinus & balasti.
¶ De gubndom spē bus terre cōdenfate que sic nāscim̄.
Asphaltum.
Sulfur.
Lbitmolea.
Alumen rochintim.
Alumen iamēti.
Terra sigillata.
Uitriolum.
Fios cris.
Auripigmentum.
Lutum armēna. i. bo lum armenum.
Arsenicum.
Sal cōe. i. sal panis. vt sal maffe.
Sal gemma.
Sal indum.
Sal armoniacum.
Sal nitrum.
Sal alchali.
¶ De elys vſitatis fm Mesue.
Elum de gēmis.
Dyamufci dulcis.
Dyagalanga.
Aromaticū roſatū de ſcriptōe gabrielis.
Aromaticū garioſila tum.
Dyanisum.
Dyambra.
Dyacinamomum.
Dyatrion piperion.
Electuariū regum.
Dyaforbon.
Trifera ſaracēica magna.
Trifera ferrata ex arte fenonis.
Dyacurcuma magna
Cōfectio anacardina.
Electnarium dyacozī.
Elum humain p ocul.
Filoniū perſicū scōm Mesue caplo d ſpūto ſanguinis a pectore
Filoniū romanū scōz Galienū.
Yerapigra galieni.
Yera diacollogntidoz
Elum indū maiua.
Elum de dactilis.
Elum de pſilio.
Elum eleſcoph.

Electuarium amicch
¶ Scōm Nicolāi
Aurea alexandrina.
Zthanaſia.
Antidotū emagogon.
Benedicta.
Dyamargariton
Dyamorzon.
Dyafatirion.
Dyaprunis.
Dyafarodon abbatis
Dyapendium.
Dyacinimum.
Dyayris.
Dyacalamentum.
Dyascene.
Dyacitoniten
Dyacatolicon
Pſiris arcoticon.
Elum. de ſucco ro.
Juſtinum.
Litontripon.
Mitridatum.
Micleſa.
Roſota nouella
Requies magna.
Trifera magna cum opio.
Triſandali.
Yeralogodion.
Yerapigra Nicolai.
¶ Scōm Raſim.
Leſtificans almāſoris.
Electuarium de bacis lauri Raſis.
Tyriaca magna Sal.
Tyriaca adrōaci. A.
Mitridatū Nicolai.
¶ De vditis Mes.
Rebuli conditi.
Embliei conditi.
Zinziber conditum.
Zicozi conditi.
Citra condita.
Secacul conditum.
Zuccarum roſatum.
Zuccarum violatum
Zuccarū bozaginātū.
Zuccarū bugloſatū
Zuccarū nenupharinū
ſit ſic ſuccarū violatū
Mel roſatum collatū
& nō collatum.
Mel violatum.
¶ De spēb loboc fm Mesue.
Loboc de pino.
Loboc de papauerēz
eſt diapapauer dyaic/ cur. i. dyacodiō puz.
Loboc de ſquilla.
Loboc ſanū & exprū.

Loboc bonum.
Loboc de pulmōeyul pis.
¶ Scōm Mesue.
Zulep roſatum.
Zulep violatum.
Et nota qd ſemp uilep ſiūt ex p. diſtillata & zuccaro. & ē pſit fieri ex inſuſionibus.
¶ Mesue.
Syrup^o de pomis.
Syrup^o d acetofita/ re citri.
Syrup^o d granis mirti
Syrup^o de papauerē.
Syrup^o de bizancys.
Syrup^o acetofus ſim/ plex.
Syrup^o acetofus com/ pof. us.
Syrupus violatus.
Syrupus de iuiubis.
Oximel ſimplex.
Oximel cōpoſitum.
Oximel ſglliticum.
Syrup^o acetofus dia/ rodon.
Syrup^o de menta/
Syrup^o de abſinthio.
Syrupus de fumo ter/ re maior.
Syrup^o de ligritia.
Syrupus de yſopo.
Syrup^o de praſſio.
Syrup^o de calamēto.
Syrup^o de thimo.
Syrup^o de eupatorio.
Syrup^o de ſticadoe.
Mina citonioꝝ ſim/ plex.
Mina citonioꝝ aro/ matica.
Acetum ſglliticum.
Syrupus ſabor.
Syrup^o p melicis.
Syrup^o de gnoz radi/ cibus.
¶ Scōz Nicolāi.
Syrupus roſatus.
Syrup^o nenupharin^o.
Oxizaccara.
Syrupus d oēm ſolo/ nem ventris.
¶ Magiſtralia.
Syn^o de endinia.
Syrupus mirtianus.
Syrup^o d arthemiffa.
Syrup^o miracbin^o fm/ Huliſterminā i ſua prac/ tica caplo. de mlia.

¶ De rob f3 meſue
Rob de ribes.
Rob de agreſta.
Rob d pūis. i. acatia.
Rob d ligritia. i. ſucc^o ligritie f3 Seruitoꝝ
¶ De ags vſitatis.
Aqua roſata.
Aqua violata.
Aqua endinie.
Aqua cichoꝝee.
Aqua abſinthy.
Aqua mente.
Aqua lupulorum.
Aqua acetofe.
Aqua ſcabiōſe.
Aq capilloꝝ veneris.
Aqua bozaganis.
Aqua bugloſſe.
Aqua plantaginis.
Aqua virg paſtoꝝis.
Aqua lactuce.
Aqua betonice.
Aqua ſeniculi.
Aqua ſparagorum.
Aqua berbene.
Aqua ruthe.
Aqua graminis.
Aqua cuſcute.
Aqua meliſſe.
Aqua altee.
Aqua roziſmarini.
Aqua celidonie.
Aqua euſfragie.
Aqua vitis que cadit/ & vite.
Aqua retanorum
Aqua floꝝ genefre.
Aqua ſatine.
Aqua milefoly.
Aqua abrotani.
Aqua centonici.
Aqua apy.
Aqua acozī.
Aqua ſolatri.
Aqua cpaticē.
Aqua cucu. bite
Aqua angurie.
Aqua cucumeris.
Aqua folioꝝ edere
Aq corticū fabaz viri/ diū. & ipaz fabarum/ proptie.
Aq vite q alio. noie dī/ aq ardēs. & ſit d vino/ & ē mirabil ad mlta/ pſalute hoīuz. & pci/ pue qñ d ea ſit gnta/ eētia. et nota qd deo/ ctioēs ē pſ. fieri ex/ herbis pdictis. & pci/ pue qñ nō habemus/ tps & aptitudinez di/ ſtillandi.

¶ De pillulis vſita tis fm Mesue.
Pillule allefangine.
Pillule aggregatitē/ ex iuentione noſtra.
Pillule de eupatorio.
Pillule de reubarba/ ro.
Pillule inde.
Pille de ſarcocolla.
Pillule de fetide.
Pillule de Serapino.
Pillule de euſorbio.
Pillule d mezereon.
Pillule lucis maiores
Pillule ſtomatice.
Pillule de agarico.
Pillule de diarodon.
Pillule turbitate.
Pille de lapide lazuli.
Pillule de bdelio ma/ iores.
Pille de collogntida.
Pille de oppoſonaco.
Pillule de hermoda/ maiores.
Pille de cinogloſſa.
Pillule bicbic^o sic.
¶ Scōz Nicolāi.
Pillule ſine quib^o eſſe/ nolo.
Pillule auree.
Pillule ſtiprice.
Pillule de ſpecieb^o be/ nedicte.
Pillule de yeralogodi/ on.
¶ Scōm Gal.
Pille de yerapigra cū/ agari.
Pillule de yera ſimpli/ ci Gal.
¶ Scōm Raſim.
Pillule cochie.
Pillule fetide.
Pillule ylliacē.
¶ Scōm Auicēn.
Pille de fumo terre.
Pillule aſſaiaret.
¶ Scōm ruſſum.
Pille cōes ex aloē cro/ co & myrra ex inuen/ tione Ruſſi. vel Gal.
f3 aliquos. & ſūt opti/ me cōtra peſtem.
¶ De trociſcis fm Mesue.
Cōfectio algallie muſ/ cate. & dicim^o trociſci/ de gallia muſcata.

Liber Saladini

Trocisci dyarodon. Trocisci de rosis. Trocisci de reubarbaro. Trocisci de capbora. Tro. de spodio cuz semine acetose. Trocisci de berberis. Trocisci de absinthio. Trocisci de eupatorio. Trocisci de terra sigillata. Tro. albandali. id. collogntida. Trocisci de capparib? Trocisci de karabe. Confectio ramich. Trocisci de alkakengi Trocisci strictiui me sue in canonibus. ¶ Scdm Nicolau. Trocisci gallie muscate. Trocisci de tyro. Tro. dyau. i. de violis. Trocisci sglitici. Trocisci andracharō. Trocisci croci. Trocisci ydiocri. Trocisci dyacoraali. ¶ Scdm Rasim. Trocisci de myrra fm Rasim caplo de puocatione mēstruoz. ¶ Segl de cerotis emplastris z vnguentis fm Mesue. Ysopi ceronis descriptione Silagry. Unguētū dyafinicon. Unguētū basilicon. Unguētū sandalinuz. Infrigidans Salieni. Dyaquilon magnum.	Dyaquilon album. Dyaquilon gūmatum magistrale. Emplastruz de sinapi. Emplastrz dyafinico. Emplm de melliloto. Unguētū triasarma con. i. de litargiro. Unguētū egyptiacuz. Emplastrz apostolicū. Emplm oxieroceum. Emplm ceroneum. Unguētū marciaton. Unguētū aragon. Unguētū dialtea. Unguētū citrinuz. Unguētū populeon. ¶ Scdm Rasiz in cirugia sua. Unguētū de cerusa. Unguētū de calce. ¶ Scdm auicē. in antidotario. Unguētū apostoloz ¶ De oleis scdm Mesue. Oleum de amigdalibus amaris. Oleum de amigdalibus dulcibus. Oleum laurinum. Oleum rosatum. Oleum canomillinū. Oleum violatum. Oleum de lilio. Oleum yrinum. Oleum sambucinum. Oleum de cheyri. Oleum de papauere. Oleum de citony. Oleum de rutha. Oleum nardinum. Oleum masticinū. Oleum costinum.	Oleum de croco. Oleum de piperibus. Oleum de euforbio. Oleum vulpinum. Oleum de scorpiōib? Oleum de onis. Oleum de iunipero. Oleum de lateribus. Oleum de capparib? Oleum de castoreo. Oleum de tartaro. Oleum de terbētina. ¶ De spēs? sief fm Mesue de egritudinibus oculoz. Sief album cuz opio. Sief citrinum. Sief de spica. Sief de plumbo. Sief de tbure. Sief viride. Sief memithe descriptione alkanomofali de baldach. Sief memithe scdm Rasim z seruitorem sic fit. Succais memithe i sole desiccatus: z ex eo fount magdaleones parui sic sunt troisci: z seruentur. ¶ De conferuis de zuccaro. Cōserua rosata. i. ex rosif facta. z vocat zucarum rosatum. Cōserua diaboraginata. Cōserua buglossata. Cōserua violata. Cōserua melliflata. Cōserua maluata valens ad asma. Et oēs pdicte cōserue fiūt sic

dixi. de rosata pōt fieri de floribus z folijs.

¶ De conferuis de melle.

Mel rosatum collatum.
Mel violatum.
Mel maluatum.
Mel genestratum.
Aqua mellis. z dicitur hydromel.
Rodomeli. mel rosatum cum folijs.
Mel nucū ad asperitatē gutturis z signantiaz.
Mel canne valet ad tussim z ad asperitatem gutturis z pectoris. z ex eo fit zucarum.
Zuccarum rubeum. z est valde abstersiuum z mundificatiuum.
Zuccarum ynius cocte.
Zuccarum duarum coctarum.
Zuccarum tabarçet. i. trium coctarum.

¶ De speciebus candi.

Zuccarum candi simplex.
Candi rosati.
Candi violati.
Candi de ribes.

¶ Et sic est finis huius utilissimi tractatus.

¶ Hoc loci consumantur omnia opera Dni Joānis Mesue cū expositione Mondini sup canones viles: ac etiā cū expositione Cristophori de honestis in antidotariuz eiusdē. Nec non additiones Petri apponi: z additiōes Francisci de pedemontium. z Antidotariū Nicolai cum expositione Plateary. Joannes de sancto amando super Antidotarium Nicolai. Tractatus quid pro quo. Tractatus de synonymis. Libellus Seruitoris. Compendiū aromatariorum Saladini. Que omnia supra dicta hic finez habent ad laudem dei. Impressa Venetys per Bonetum Locatellum Bergomensem. Jussu z impensis Nobilis Viri Domini Octauiani Scoti Cinis modoctiensis. M.CCCC.LXXXV. pridie kalendas aprilis. Augustino Barbado Inclito Venetiarum Duce.